

Ministerstwo
Spraw Zagranicznych
Departament Polityki Europejskiej

Warszawa, 10 sierpnia 2017 r.

**Sprawozdanie dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich
z działalności Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania Strategii Unii Europejskiej
dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) w Polsce w 2016 r.¹**

Streszczenie

Rok 2016 był siódmym pełnym rokiem wdrażania SUERMB. Funkcjonujące od lutego 2013 r. trzy główne cele SUERMB: ochrona morza, poprawa połączeń w regionie i wzrost dobrobytu nie uległy zmianie. Od czerwca 2015 r. realizowane są one w ramach 13 Obszarów Tematycznych (Policy Areas) i 4 Działań Horyzontalnych (Horizontal Actions).

Od 2016 wzrosło powiązanie między SUERMB o Programem Interreg Region Morza Bałtyckiego IBSR (środki wspierające przygotowanie projektów <seed money> i wsparcie dla Koordynatorów Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych odbywa się w ramach priorytetu 4 IBSR). W 2016 po raz pierwszy zorganizowano Forum SUERMB ze środków pozyskanych z IBSR (wcześniej środki KE).

Zmodyfikowano mandat Punktu Interact w Turku, który dotychczas wspierał współpracę głównie w SUERMB – obecnie ma on podejmować działania horyzontalne, dotyczące usprawniania współpracy w ramach wszystkich strategii makroregionalnych UE. Zadania komunikacyjne i dot. wzmacniania widoczności SUERMB przejął projekt 'Let's Communicate' finansowany przez IBSR.

W 2016 przeprowadzono techniczną rewizję Planu Działania SUERMB, która znalazła swój finał przyjęciem nowego Planu w marcu 2017 r.

W grudniu 2016 r. KE opublikowała pierwszy jednolity raport² z wdrażania wszystkich czterech strategii makroregionalnych UE. Jednym z jego najważniejszych wniosków jest potrzeba silniejszego powiązania strategii makroregionalnych z instrumentami wdrażania polityki spójności UE.

W 2016 zakończyło się pierwsze roczne przewodnictwo państwa członkowskiego w SUERMB. Rolę tę pełniła Polska, która w porozumieniu z KE po raz pierwszy przedstawiła i zrealizowała autorski program przewodnictwa. Ponadto, utrzymana została intensywna współpraca z kluczowymi resortami zaangażowanymi w SUERMB, zwłaszcza MR i reprezentantami polskich Koordynatorów Obszarów Tematycznych (MNiSW, MKiDN, KZGW). MSZ RP jako Narodowy Koordynator ds. SUERMB kontynuowało na gruncie krajowym spotkania promujące udział polskich instytucji w SUERMB (Zespół roboczy ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce i spotkanie z resortowymi punktami kontaktowymi SUERMB <Focal Points>; działania na rzecz powołania Regionalnych Punktów Kontaktowych).

Należy utrzymać i wzmocnić zainteresowanie polskich instytucji współpracą w ramach SUERMB, także w kontekście polskich starań o uruchomienie Strategii Makroregionalnej UE dla Obszaru Karpat. Strategie makroregionalne zyskują coraz większe znaczenie w ramach europejskiej współpracy regionalnej i będą miały wpływ na dyskusje o przyszłości polityki spójności.

¹ Zgodnie z par. 6 pkt. 5 Regulaminu Pracy Zespołu roboczego do spraw koordynacji wdrażania Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego w Polsce z 18.11.2011 r. Narodowy Punkt Kontaktowy/Narodowy Koordynator ds. SUERMB sporządza projekt rocznego sprawozdania z prac Zespołu dla Przewodniczącego Komitetu do Spraw Europejskich.

² Raport będzie pojawiał się cyklicznie co 2 lata.

Spis treści:

- 1. Rozwój SUERMB w roku 2016**
- 2. Przewodnictwo Polski w grupie Narodowych Koordynatorów ds. SUERMB (II część: od stycznia do czerwca 2016 r.)**
- 3. Wydarzenia z udziałem Narodowego Koordynatora w II poł. 2016 r.**
- 4. Posiedzenie Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce**
- 5. Realizacja SUERMB w programach operacyjnych**
- 6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB**
- 7. Wnioski**

1. Rozwój SUERMB w roku 2016

UTWORZENIE SIECI INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCYCH PROGRAMAMI OPERACYJNYMI EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU REGIONALNEGO (IZ EFRR)

Jednym z efektów polskiego przewodnictwa w grupie Narodowych Koordynatorów SUERMB było utworzenie sieci Instytucji Zarządzających (IZ) w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Sieć ma zajmować się kwestią lepszego finansowania projektów innowacyjnych w regionie Morza Bałtyckiego, z wykorzystaniem możliwości jakie oferuje SUERMB i we współpracy z Koordynatorami Obszaru Tematycznego Innowacje (PA INNO) w SUERMB (polskie Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego pełni funkcję współkoordynatora, wspólnie z Estonią i Nordycką Radą Ministrów).

Podczas pierwszego spotkania Sieci, które miało miejsce w dniu 19.05.2016 w Warszawie, uzgodniono, że działania Sieci skoncentrują się na inteligentnych specjalizacjach (*Regional Smart Specialization Strategies*), a tematem szczegółowym będzie współpraca w zakresie clean-tech. Przykładowy transnarodowy projekt pilotażowy mógłby się opierać na istniejącym projekcie szwedzkim Cleaner Growth (celem projektu Cleaner Growth funkcjonującego w północnej Szwecji jest tworzenie warunków do rozwoju innowacyjnego wzrostu, tworzenie innowacyjnych produktów w dziedzinie clean-tech, nowych miejsc pracy wykorzystujących innowacyjne technologie. W projekcie przewiduje się budowanie krajowej i międzynarodowej sieci współpracy, których celem jest komercjalizacja pomysłów, transfer wiedzy, wymiana dobrych praktyk, współpraca przy opracowywaniu studiów wykonalności, etc.). Zaproponowano, że rozwiązaniem dla uruchomienia wspólnego projektu mógłby być skoordynowany czasowo i tematycznie nabór, którego tematem byłoby wsparcie dla praktycznego wykorzystania Inteligentnych Specjalizacji w zakresie clean-tech, w kontekście transnarodowym.

Podczas drugiego spotkania Sieci w dniu 7.10.2016 w Sztokholmie przedstawiciele Instytucji Zarządzających ze Szwecji, Finlandii, Litwy, Łotwy i Estonii zgodzili się co do celowości podejmowania dalszych wysiłków w ramach Sieci. Przewodnicząca strona szwedzka zachęcała do udziału w spotkaniach ze strony Polski. Uzgodniono następujący sposób dalszych działań:

- przedstawiciele IZ zidentyfikują regiony w swoich krajach, w których clean-tech zajmuje wysokie miejsce w ramach inteligentnych specjalizacji;
- przedstawiciele IZ zidentyfikują odpowiednie projekty/ instytucje zainteresowane udziałem w projekcie pilotażowym o tematyce clean-tech.

Trzecie spotkanie Sieci IZ odbyło się 10.11.2016 w Sztokholmie (dzień po zakończeniu 7-ego Forum SUERMB), podczas którego doprecyzowano zakres tematyczny projektu pilotażowego i harmonogram dalszych działań. UM Woj. Zachodniopomorskiego wyraził zainteresowanie udziałem w projekcie.

NOWY PROJEKT KOMUNIKACYJNY „LET’S COMMUNICATE”

W 2016 zainicjowano nowy projekt, którego celem jest prowadzenie działań komunikacyjnych na rzecz SUERMB z wykorzystaniem różnych kanałów komunikacji. ‘Let’s communicate’ zastąpił działania realizowane dotychczas przez Punkt Interact w Turku.

Liderem projektu jest niezależna organizacja ekspercka z Finlandii - Centrum Balticum. Partnerstwo tworzą Bałtyckie Forum Rozwoju (BDF), Sekretariat VASAB, sieć gmin północnej Norwegii, Wileńska Izba Handlu, Przemysłu i Rzemiosła, Baltic Sea Forum oraz Stowarzyszenie Pomorskie w UE. Wśród organizacji stowarzyszonych znalazła się Szwedzka Agencja ds. Wzrostu Gospodarczego i Rozwoju Regionalnego, Komisja Morza Bałtyckiego przy Konferencji Regionów Morskich i Peryferyjnych (CPMR) oraz MSZ Estonii.

Pierwsze spotkanie partnerów projektowych miało miejsce na marginesie 7. Forum SUERMB w Sztokholmie w listopadzie 2016 r.

TECHNICZNA REWIZJA PLANU DZIAŁANIA SUERMB

W 2016 KE zainicjowała techniczny, okrojony jeśli chodzi o zakres tematyczny, przegląd Planu Działania SUERMB. Wynikał on głównie z konieczności aktualizacji zapisów dotyczących Obszaru Tematycznego *Transport*. Kolejna zmiana dotyczyła włączenia do Obszaru Tematycznego *Edukacja* dodatkowych działań ukierunkowanych na integrację migrantów napływających do UE. Nowa wersja Planu Działania została przyjęta 20.03.2017.

RAPORT KE nt. STRATEGII MAKROREGIONALNYCH

16.12.2016 Komisja Europejska upubliczniła publikowany co dwa lata Raport ws. wdrażania strategii makroregionalnych³. Raport obejmuje wszystkie cztery istniejące strategie makroregionalne UE (bałtycką, dunajską, adriatycko-jońską, alpejską). Towarzyszą mu dokumenty szczegółowe poświęcone poszczególnym strategiom.

W Raporcie ocenia się dotychczasowe funkcjonowanie i rezultaty osiągnięte przez strategie makroregionalne UE. Proponuje się także szereg usprawnień i rekomendacji zmian, także w kontekście przyszłości polityki spójności.

Najważniejsze wnioski z Raportu:

1. Istnieje potrzeba silniejszego powiązania strategii makroregionalnych z instrumentami wdrażania polityki spójności UE.
2. Potrzeba oparcia strategii o wąską liczbę dobrze zdefiniowanych celów. Wynika ona z przekonania, że bez precyzyjnie określonych celów, w oparciu o które tworzone są wskaźniki, trudno ocenić w jakim stopniu dany cel odpowiada na potrzeby interesariuszy.
3. Wyzwaniem nadal pozostaje finansowanie projektów i ich działań zbieżnych z celami strategii makroregionalnych. Pomimo faktu istnienia pewnych mechanizmów – jak dodatkowe punkty za zbieżność projektu z celami strategii makroregionalnej - nadal obserwuje się zróżnicowane działanie Instytucji Zarządzających w tym zakresie.
4. Wzmocnienia wymaga regularna ewaluacja systemu zarządzania strategiami makroregionalnymi UE, należy podjąć takie działania, jak: regularny przegląd wyników projektów, przygotowanie odpowiedniego zestawu wskaźników, ograniczona liczba celów i działań, wsparcie procesu monitoringu i ewaluacji przez ekspertów.
5. **Ministerstwa odpowiedzialne za poszczególne sektory gospodarki powinny bardziej angażować się w osiągnięcie celów i realizację działań Strategii UE.**

2. Przewodnictwo Polski w grupie Narodowych Koordynatorów (NK) ds. SUERMB (II część: od stycznia do czerwca 2016 r.)

W okresie lipiec 2015 – czerwiec 2016 r. Polska pełniła przewodnictwo w grupie Narodowych Koordynatorów ds. Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (NK SUERMB), równoległe do prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (RPMB). Dwie równoległe prezydencje w formatach współpracy wielostronnej nad Bałtykiem (RPMB i SUERMB) stworzyły dogodne warunki do budowania synergii, ułatwiającej bardziej efektywną odpowiedź na wspólne wyzwania w regionie Morza Bałtyckiego.

Polska prezydencja w ramach NK SUERMB zapropoNOWAŁA trzy priorytety: poprawę **zarządzania**, usprawnienia w zakresie **wdrażania** oraz poprawę **widoczności** poprzez promowanie efektów i wartości dodanej SUERMB.

³ Report from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions (Brussels, 16.12.2016; COM(2016) 805 final).

GŁÓWNE REZULTATY PRZEWODNICTWA POLSKI:

Zarządzanie:

- Usprawnienie komunikacji pomiędzy głównymi interesariuszami (Narodowi Koordynatorzy, Komisja Europejska, Koordynatorzy Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych).
- Kontynuacja dialogu w ramach Sieci Współpracy Państw Bałtyckich w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego.
- Bliższa i usystematyzowana współpraca pomiędzy Narodowymi Koordynatorami a Programem Interreg Region Morza Bałtyckiego.
- Wypracowanie procedury dot. przejęcia roli Koordynatora Obszaru Tematycznego/Działania Horyzontalnego.

Wdrażanie:

- Identyfikacja najlepszych metod efektywnego wdrażania SUERMB w ramach seminarium „*Pozytywna zmiana w regionie Morza Bałtyckiego. Dokąd doszliśmy i dlaczego warto iść dalej?*”
- Zwiększenie koordynacji i wsparcie wdrażania SUERMB poprzez zainicjowanie prac Sieci Instytucji Zarządzających Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR).

Widoczność:

- Wypracowanie nowej Strategii Komunikacyjnej SUERMB.
- Promowanie dokonań i efektów wdrażania SUERMB, m.in. w ramach seminarium „*Pozytywna zmiana w regionie Morza Bałtyckiego. Dokąd doszliśmy i dlaczego warto iść dalej?*”
- Promowanie SUERMB podczas innych wydarzeń bałtyckich.

KALENDARZ NAJWAŻNIEJSZYCH WYDARZEŃ (II część przewodnictwa: styczeń – czerwiec 2016 r.)

25.02.2016, Warszawa, spotkanie komitetu sterującego OT Innowacje;

12.04.2016, Warszawa, spotkanie NK; wspólne spotkanie NK, Komitetu Wyższych Urzędników RPMB, instytucji EU nt. wspólnych działań na rzecz regionu Morza Bałtyckiego;

14.04.2016, Gdańsk, seminarium w ramach OT Nutri pt. „Redukowanie napływu substancji biogennych do Morza Bałtyckiego – jak wzmacniać partnerstwa projektowe w regionie”;

29.04.2016, Warszawa, spotkanie grupy zadaniowej ds. przygotowania pierwszego spotkania Sieci Instytucji Zarządzających EFRR;

19.05.2016, Warszawa, uruchomienie Sieci Instytucji Zarządzających EFRR;

24-25.05.2016, Gdańsk, konferencja „INTERREG zmienia region Morza Bałtyckiego. Historie, które inspirują”;

15.06.2016, Warszawa, spotkanie grupy sterującej OT Kultura;

27.06.2016, Warszawa, warsztaty na temat monitorowania SUERMB;

28.06.2016, Warszawa, spotkanie NK.

DZIAŁANIA NARODOWEGO KOORDYNATORA W RAMACH POSZCZEGÓLNYCH PRIORYTETÓW:

ZARZĄDZANIE

- Usprawnienie komunikacji pomiędzy głównymi interesariuszami (Narodowi Koordynatorzy, Komisja Europejska, Koordynatorzy Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych).
- Bliższa i usystematyzowana współpraca Narodowych Koordynatorów z Programem Interreg Region Morza Bałtyckiego (IBSR).

Narodowi Koordynatorzy stwierdzili potrzebę ukierunkowanego wsparcia i działań komunikacyjnych w odniesieniu do wdrażania SUERMB, uzgodnili wspólne stanowisko i przedstawili informacje na potrzeby procedur Programu IBSR. Na podstawie tych informacji Instytucja Zarządzająca/Wspólny Sekretariat (MA/JS) przygotowały ogłoszenie o naborze. Narodowi Koordynatorzy dokonali następnie oceny wniosków – wyniki dyskusji zostały przesłane MA/JS i komitetowi monitorującemu (12.04.2016 NK uczestniczyli po raz pierwszy w ocenie wniosków składanych do IBSR); wszyscy uczestniczący NK podpisali deklarację poufności i bezstronności. Ukierunkowane wsparcie i działania komunikacyjne były tematami regularnych dyskusji na spotkaniach NK w 2015 oraz 12.04.2016; 28.06.2016. W rezultacie ustanowiono dobre kontakty robocze z MA/JS Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego.

- **Wypracowywanie procedury dotyczącej przejścia roli PAC/HAC**

Narodowi Koordynatorzy po raz pierwszy przeszli przez procedurę akceptacji zmiany koordynatora OT Innowacje (Nordycka Rada Ministrów i Estonia zgodziły się zastąpić Szwecję). Aktualnie OT Innowacje koordynowany jest przez Estonię, Polskę i Nordycką Radę Ministrów. Procedura akceptowania nowego PAC/HAC przewiduje znaczny udział grupy sterującej danego Obszaru Tematycznego.

WDRAŻANIE

- **Zwiększenie koordynacji i wsparcie wdrażania SUERMB poprzez zainicjowanie prac Sieci Instytucji Zarządzających Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (EFRR).**

SUERMB nie posiada dedykowanych źródeł finansowania. Jednak wraz z nowym okresem finansowym 2014-2020 pojawiły się w tym zakresie nowe możliwości. Wraz ze strategią Europa 2020 i krajowymi społeczno-gospodarczymi ramami strategicznymi, SUERMB była jednym z kluczowych czynników, które były uwzględniane przy przygotowywaniu dokumentów programowych na potrzeby Umów Partnerstwa w zakresie polityki spójności na lata 2014-2020 i programów operacyjnych.

Jedną z konkluzji dyskusji pomiędzy NK i Instytucjami Zarządzającymi/resortami odpowiedzialnymi za programy ESIF, która pojawiła się podczas spotkania w dniu 11 grudnia 2015 r. w Warszawie, była koncepcja ustanowienia Sieci Instytucji Zarządzających (IZ) Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w regionie Morza Bałtyckiego. Pilotażową Sieć IZ EFRR poświęconą Obszarowi Tematycznemu Innowacje w SUERMB uruchomiono 19 maja 2016 r. w Warszawie⁴. Wśród uczestników spotkania znaleźli się przedstawiciele zainteresowanych IZ (z Niemiec, Estonii, Finlandii, Polski, Szwecji) oraz właściwych resortów i agencji (z Litwy, Polski, Szwecji); Narodowi Koordynatorzy SUERMB (Estonia, Polska, Szwecja), przedstawiciele Komisji Europejskiej (DG REGIO) oraz koordynatorzy Obszaru Tematycznego Innowacje (OT INNO) i programu Interact.

Najważniejsze tematy poruszone w trakcie dyskusji:

- Współpraca w ramach pilotażowej Sieci IZ EFRR powinna odpowiadać realnym potrzebom;
- W fazie początkowej należy skoncentrować uwagę na inicjatywach o małej skali;
- Istnieje potrzeba identyfikacji i promowania konkretnych przykładów wspierania wdrażania SUERMB przez programy ESIF;
- Sieć musi oferować korzyści wszystkim interesariuszom (OT INNO oraz Programy Operacyjne);
- Ponieważ wspólne działania mogą być pod wieloma względami bardzo trudne, należy zwiększyć koordynację pomiędzy programami;
- Kwestia formalizacji Sieci: na pewnym etapie może pojawić się potrzeba rozważenia nadania formalnego charakteru współpracy w ramach Sieci (deklaracja, umowa itp.; w przypadku Sieci BSN -EFS jest to list intencyjny);
- W perspektywie długoterminowej – istnieje potrzeba przeglądu priorytetów i wskaźników w ramach odpowiednich Programów Operacyjnych (określenie w przypadku których wskaźników potrzebna jest współpraca ponadnarodowa) w celu dostosowania ich do celów i wskaźników OT INNO;
- Rola Narodowych Koordynatorów w Sieci: powinna być ograniczona do wspierania Sieci i wymieniać się informacjami z odpowiednimi interesariuszami.

WIDOCZNOŚĆ

Promowanie SUERMB w ramach innych wydarzeń dotyczących regionu Morza Bałtyckiego.

Polska, jako kraj przewodniczący RPMB/SUERMB, od stycznia 2016 r. do czerwca 2016 r.⁵ uczestniczyła w szeregu wydarzeń promujących SUERMB:

- Konferencja „INTERREG zmienia region Morza Bałtyckiego. Historie, które inspirują”, 24-25.05.2016 w Gdańsku.

⁴ Spotkanie było poprzedzone spotkaniem przygotowawczym w dniu 29 kwietnia 2016 r. w Warszawie.

⁵ Całość przewodnictwa odbyła się w okresie lipiec 2015 – czerwiec 2016.

- Seminarium w ramach OT Nutri pt. „Redukowanie napływu substancji biogenych do Morza Bałtyckiego – jak wzmacniać partnerstwa projektowe w regionie”, 14.04.2016 w Gdańsku.
- Bałtyckim Programie Przywództwa ‘Biogospodarka’ 16.06.2016 w Warszawie.

INNE INICJATYWY

- Narodowi Koordynatorzy podpisali dwa listy poparcia: **dla Niemiec** (12.04.2016) i **Estonii** (28.06.2016) w celu zabezpieczenia możliwości przyznania im niezbędnych środków z IBSR na organizację Dorocznego Forum Strategii w 2017 w Niemczech i w 2018 w Estonii.
- Kluczowi interesariusze SUERMB (Komisja Europejska, Narodowi Koordynatorzy SUERMB, Koordynatorzy Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych, wraz z ESPON /HELCOM /VASAB /Interact /IBSR) uczestniczyli w **warsztatach na temat monitorowania SUERMB**, które odbyły się 27.06.2016 w siedzibie polskiego MSZ w Warszawie. Uczestnicy podjęli próbę analizy potrzeb w zakresie specjalnego systemu monitorowania SUERMB. Zastanawiano się nad sposobami wykorzystywania wyników ewaluacji, w tym w kontekście zasilania procesów politycznych. Program współpracy ESPON przewiduje opracowanie indywidualnych terytorialnych systemów monitorowania dla wszystkich europejskich makroregionów. Korzystając z wcześniejszych doświadczeń zdobytych przy terytorialnym systemie monitorowania o nazwie ESPON TeMo (<http://bsr.espon.eu/>), opracowanym wspólnie z interesariuszami VASAB, sieć ESPON zamierza kontynuować prace nad systemem monitorowania dla regionu Morza Bałtyckiego w celu uwzględnienia potrzeb interesariuszy SUERMB.

3. Wydarzenia z udziałem Narodowego Koordynatora (NK) w II poł. 2016 r.

W I połowie 2016 r. NK koncentrował swoją działalność na pełnieniu funkcji Przewodniczącego w grupie NK (vide powyżej).

W drugiej połowie roku NK był zaangażowany głównie w spotkania organizowane przez szwedzkiego przewodniczącego w gronie NK SUERMB.

SPOTKANIA NARODOWYCH KOORDYNATORÓW SUERMB

W II połowie 2016 r. odbyły się dwa spotkania Narodowych Koordynatorów SUERMB: 21.09.2016 i 10.11.2016 w Sztokholmie.

W czasie spotkania **21.09.2016** podsumowano rozwój SUERMB w czasie prezydencji sprawowanej przez PL, KE poinformowała o trwającej technicznej rewizji Planu Działania wywołanej przez konieczność zmian w OT Transport (nowe zapisy uzgodnione z DG MOVE). Inną większą zmianą miało być uzupełnienie OT Edukacja o elementy dotyczące migracji w UE.

Przedstawicielka IBSR przekazała informacje nt. przebiegu Komitetu Monitorującego (KM) IBSR 13-14.09.2016 w Finlandii. Spośród 212 wniosków projektowych 75 zostało wybranych do dalszego etapu naboru, z czego 14 stanowiły projekty flagowe. KM zaakceptował wniosek DE ws. organizacji 8-ego Forum SUERMB w Berlinie (13-14.06.2017).

KM zaakceptował także drugi nabór ws. wsparcia celowego (targeted support) na SUERMB ukierunkowany na poprawę zdolności instytucji wdrażających SUERMB, ocenę i promocję rezultatów SUERMB i tworzenie sieci współpracy między PAC/HAC (wys. naboru 200 tys. EUR).

Poinformowano, że 21.09.2016 w ramach IBSR ruszył nabór ws. seed money – funduszy załączkowych, które służą do sfinansowania fazy przygotowawczej projektów, które wpisują się w cele główne i szczegółowe Planu Działania SUERMB.

Przedstawiciele Interact poinformowali o planach programu dot. wsparcia strategii makroregionalnych. Wszelkie działania komunikacyjne dot. SUERMB prowadzone dotąd przez Interact zostaną przekazane do konsorcjum zarządzającego projektem komunikacyjnym „Let’s Communicate” (lider projektu Centrum Balticum w Finlandii).

Interact poinformował o opracowaniu nt. dostępnych źródeł finansowania, które mogłyby być zapleczem finansowym dla projektów SUERMB. W raporcie znalazło się ok. 75% dostępnych instrumentów (konieczność podjęcia dalszych prac w celu stworzenia pełnego katalogu) – 318 instrumentów finansowych dysponujących kwotą 179,4 mld EUR do 2030, 73 z 318 instrumentów jest dedykowanych głównie

innowacjom i SMEs. 20% wszystkich środków jest ulokowanych w Polsce. Portal funkcjonuje na www.funding.balticsea-region.eu.

Na marginesie spotkania Kirsi Ahlman z Centrum Balticum (lider projektu komunikacyjnego „Let’s Communicate”) przedstawiła plany w zakresie komunikacji i promocji SUERMB. Projekt ma stać się Punktem Komunikacyjnym SUERMB. Celem projektu jest likwidowanie niedostatków w zakresie informowania i promowania SUERMB, wsparcie dla PACs i HACs w procesach komunikacyjnych. Projekt będzie trwał 2,5 roku, budżet to 588 700 EUR.

Dodatkowo 21.09.2016 w Sztokholmie NK uczestniczyli w spotkaniu z KE oraz Koordynatorami Obszarów Tematycznych i Działów Horyzontalnych (PACs i HACs).

Celem spotkania była kontynuacja dialogu rozpoczętego w czasie polskiego przewodnictwa w SUERMB i identyfikacja potrzeb PACs i HACs w zakresie wparcia we wdrażaniu SUERMB. W zakresie swoich potrzeb PACs i HACs podkreśliły zwłaszcza konieczność utrzymania kanałów komunikacji – utworzenia platformy do budowania i utrzymywania kontaktów (*networking platform*). Większość postulatów powtarzała się z tymi zgłoszonymi w czasie polskiego przewodnictwa (wsparcie NK dla zaangażowania p.cz. w poszczególne OT i DH; dialog z innymi strategiami makroregionalnymi, wsparcie dla współpracy z państwami trzecimi). Koordynatorzy Działu Horyzontalnego (*HA Capacity*) przypomnieli o swoich działaniach związanych z budowaniem zdolności administracyjnych i sieci powiązań między instytucjami w regionie w postaci różnych programów. Działania takie będą kontynuowane.

Kolejne spotkanie NK odbyło się 10.11.2016 w Sztokholmie.

Główne elementy dyskusji i postanowienia:

- Wskazano na potrzebę wypracowania mechanizmu, na podstawie którego państwa zaangażowane w Strategię będą sprawować kolejne przewodnictwa w gronie Narodowych Koordynatorów (NK) i organizować doroczne Fora SUERMB. Obecnie przewodnictwo odbywa się na zasadzie dobrowolności. Zgodzono się, że powinno trwać 12 miesięcy, a nie jak pierwotnie zakładano – 6.
- Na prośbę Koordynatorów Obszarów Tematycznych i Działów Horyzontalnych SUERMB (PACs/HACs), uzgodniono, że raporty (niekiedy częściowe) ze spotkań NK będą przekazywane do wiadomości PACs i HACs.
- NK ocenili rezultaty drugiego naboru do Programu IBSR w zakresie działań ukierunkowanych na wsparcie wdrażania SUERMB. Zgodnie z procedurami IBSR rezultaty są niejawne.
- Przyjęto nowy Projekt Flagowy w ramach Obszaru Tematycznego *Niebezpieczne Substancje* (PA Hazards).
- Zapis nowego fragmentu w Obszarze Tematycznym *Edukacja* dot. migracji zostanie uzgodniony w ramach procedury pisemnej.

SEMINARIUM INFORMACYJNE MINISTERSTWA ROZWOJU

10.10.2016 NK wziął udział w seminarium informacyjnym zorganizowanym przez MR nt. zasad ubiegania się o dofinansowanie w ramach seed money Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego. W spotkaniu wzięło udział kilkadziesiąt osób z całej Polski.

<https://europasrodkowa.gov.pl/zaproszenia/item/426-spotkanie-informacyjne-na-temat-naboru-projektow-seed-money-z-programu-interreg-region-morza-baltyckiego-warszawa-10-pazdziernika-2016-r>

FORUM STRATEGII UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO - Sztokholm, 8-9 listopada 2016 r.

Forum jest najważniejszym corocznym wydarzeniem poświęconym SUERMB. Siódma edycja w Sztokholmie zgromadziła ok. 1200 uczestników. Hasłem przewodnim była przyszłość regionu Morza Bałtyckiego - *One Region, One Future – Vision 2030 for the Baltic Sea Region*. Organizatorzy (rząd Szwecji, Nordycka Rada Ministrów, Komisja Europejska) zaoferowali ok. 40 paneli, warsztatów i spotkań o różnorodnej tematyce, ukierunkowanych na dyskusje o przyszłości regionu. Debaty dotyczyły rozwoju gospodarczego, połączeń transportowych, sektorów kreatywnych, ochrony środowiska, zmian klimatycznych, przedsiębiorczości młodych, biogospodarki, morskiego planowania przestrzennego i innych zagadnień istotnych z punktu widzenia rozwoju regionu. Inspiracją dla dyskusji prowadzonych podczas Forum był raport nt. wizji rozwoju

współpracy w regionie „*Looking towards 2030: Preparing the Baltic Sea Region for the future*”. Podczas przerw w ramach Creative Lounge prowadzone były spotkania, których celem była identyfikacja partnerów projektowych i dotarcie do właściwych Koordynatorów Obszarów Tematycznych i Działań Horyzontalnych SUERMB przez instytucje zainteresowane współpracą w danym obszarze.

W Forum SUERMB wzięli udział m.in. Premierzy Szwecji S. Löfven i Finlandii J. Sipilä oraz Komisarz ds. polityki regionalnej Corina Crețu. Najwyższym przedstawicielem Polski był Sekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju Pan Jerzy Kwieciński. Minister Jerzy Kwieciński wziął udział w panelu „*Walk the Talk - Implementing Sustainable Development Goals in the Baltic Sea Region*”. Podkreślił, że Polska przykłada dużą wagę do zrównoważonego rozwoju zarówno na płaszczyźnie krajowej (Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju), jak i regionalnej, czego dowodem było wypracowanie i przyjęcie podczas polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (RPMB) Deklaracji „*Baltic 2030: Renewing the Commitment to Sustainable Development in the Baltic Sea Region*”. Pan Minister zaznaczył, że zrównoważony rozwój był jednym z trzech priorytetów polskiej prezydencji w RPMB. Podkreślił także, że Polska postrzega zrównoważony rozwój w sposób szeroki (istotne są nie tylko kwestie gospodarcze, ale także spójność społeczna i terytorialna).

Na marginesie 7. Forum SUERMB odbyło się także spotkanie grupy koordynacyjnej Działania Horyzontalnego „Sąsiedzi” (*HA Neighbours*), w którym udział wziął przedstawiciel Departamentu Wschodniego MSZ. Podczas spotkania omówiono współpracę z Północno-Zachodnią Rosją, Białorusią, Norwegią i Islandią. Uczestnicy zgodzili się, że atmosfera polityczna dla współpracy z Rosją nie jest korzystna, ale należy koncentrować się na możliwych do utrzymania polach współdziałania, typu kontakty międzyludzkie, współpraca organizacji pozarządowych i współpraca transgraniczna. Podczas spotkania dokonano także przeglądu aplikacji o środki finansowe w ramach tzw. *seed money*, wśród których są projekty realizowane m.in. przez Uniwersytet Medyczny w Gdańsku.

SPOTKANIE KRAJOWYCH PUNKTÓW KONTAKTOWYCH DS. OBSZARÓW TEMATYCZNYCH SUERMB Warszawa, 19 grudnia 2016 r.

Spotkanie polskich Punktów Kontaktowych ds. Obszarów Tematycznych (OT) SUERMB, tzw. *Focal Points*, odbyło się z inicjatywy Departamentu Polityki Europejskiej MSZ.

Spotkanie miało na celu przedstawienie najważniejszych procesów, zachodzących w gronie państw członkowskich SUERMB, dotyczących m.in. kwestii finansowania projektów flagowych Strategii, jak również roli Punktów Kontaktowych we wdrażaniu Strategii (w tym udział w komitetach sterujących poszczególnych OT) i ich znaczenia dla budowania pozycji Polski w regionie, jaka jest wypadkową m.in. zaangażowania w realizację SUERMB.

Narodowy Koordynator ds. SUERMB zwrócił uwagę na wyraźny wzrost znaczenia strategii makroregionalnych we współpracy w ramach UE. Potwierdzeniem tego jest rozszerzanie ich zasięgu terytorialnego na przestrzeni ostatnich siedmiu lat (istniejące już **strategie: bałtycka, dunajska, adriatycko – jońska i alpejska**, ale także plany powołania **strategii karpackiej**), merytorycznego (np. w ostatnim czasie rozszerzenie SUERMB o zagadnienia związane z migracją), a także rosnące zakotwiczenie w instrumentach finansowych UE.

Istotne znaczenie przy dystrybucji środków finansowych w przyszłym okresie programowania może mieć coraz szersze uwzględnienie czynnika strategii makroregionalnych w programach operacyjnych, wykraczające poza tradycyjną koncentrację na środkach w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej. Odejściem *de facto* od zasady „**trzech nie**” w SUERMB⁶ jest mechanizm funduszy załączkowych (tzw. *seed money*), pochodzących z programu Interreg Region Morza Bałtyckiego.

Zgodzono się, że rośnie znaczenie Punktów Kontaktowych ds. Obszarów Tematycznych ulokowanych w resortach dla powodzenia obecności Polski w SUERMB w wymiarze zewnętrznym (współpraca z partnerami w regionie) i wewnętrznym (zaangażowanie polskich podmiotów w projektach). Powinny one współkształtować kierunki współpracy w ramach poszczególnych OT, a także pełnić rolę pośrednika w przekazywaniu informacji do instytucji krajowych (potencjalnych beneficjentów projektów) zajmujących

⁶ Brak nowych instytucji, legislacji oraz odrębnego finansowania.

się tematyką podejmowaną przez OT. Byłoby to znaczące wsparcie dla działań Narodowego Koordynatora i gwarantowałoby dotarcie do właściwych merytorycznie adresatów.

4. Posiedzenie Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce

11.10.2016 w Warszawie odbyło się 11. spotkanie Zespołu roboczego ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce (ZR)

Celem spotkania było poinformowanie członków ZR o przebiegu prezydencji Polski w Radzie Państw Morza Bałtyckiego oraz wśród Narodowych Koordynatorów SUERMB (lipiec 2015 r. – czerwiec 2016 r.), a także odniesienie się do najważniejszych procesów instytucjonalnych i politycznych, jakie zaszły w ramach wielostronnej współpracy w regionie Morza Bałtyckiego w roku 2016 oraz przedstawienie stanu polskiego zaangażowania w SUERMB. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele resortów zaangażowanych we współpracę bałtycką, Instytucji Zarządzających funduszami UE szczebla krajowego i regionalnego, polscy Koordynatorzy Obszarów Tematycznych SUERMB, przedstawiciele ośrodków akademickich, organizacji regionalnych, think-tanków oraz instytucji realizujących projekty flagowe w ramach Strategii.

Ponadto przedstawicielka Departamentu Współpracy Terytorialnej w Ministerstwie Rozwoju poinformowała o rozpoczęciu naboru na środki z funduszu załączkowego w ramach Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego (tzw. Seed Money). Przedstawienie nowej strategii komunikacyjnej w ramach SUERMB było przedmiotem wystąpienia przedstawicielki Stowarzyszenia „Pomorskie w UE”. Projekt „Let’s Communicate”, finansowany z Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego, w którym Województwo Pomorskie jest jednym z partnerów, ma zastąpić wszystkie działania komunikacyjne wykonywane uprzednio przez INTERACT Point Turku, a także uzupełnić je o nowe formy promocji zarówno wśród zewnętrznych interesariuszy, jak i podmiotów na stałe związanych ze współpracą bałtycką. Liderem w projekcie jest fińska organizacja Centrum Balticum.

Przedstawiciele instytucji, które pełnią w Polsce funkcję Koordynatorów Obszarów Tematycznych (Obszar Kultura – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Obszar Innowacje – Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Obszar Biogeny – Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej), wskazali na korzyści związane z posiadaniem statusu projektu flagowego w ramach jednego z Obszarów Tematycznych SUERMB, a także na kryteria i procedurę uzyskania takiego miana. Ponadto dokonali charakterystyki koordynowanych przez siebie Obszarów, opisali kierunki działania i wybrane aktywności.

Podczas spotkania zaprezentowano także trzy projekty flagowe: Bałtyckie Obszary Energii, koordynowane przez Regionalne Biuro Gospodarki Przestrzennej Województwa Zachodniopomorskiego, SUWMAB – *Strategies for sustainable communal waste management in the Baltic Sea Region*, realizowany przez Politechnikę Gdańską oraz Baltic TRAM, w którym partnerem jest Fundacja Inicjatyw Innowacyjnych. Celem prezentacji była promocja projektów oraz ukazanie perspektywy zarządzania projektem z pozycji lidera/partnera.

5. Realizacja SUERMB w programach operacyjnych

Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020 (PO PC)

PO PC jedynie pośrednio wpisuje się w realizację celów SUERMB ze względu na podstawowe założenia tej strategii dotyczące rozwiązywania problemów środowiska naturalnego w obszarze morza oraz poprawy dynamiki rozwoju gospodarczego obszarów nad nim położonych.

Interwencja prowadzona w ramach PO PC przyczynia się pośrednio do wdrażania następujących celów i obszarów priorytetowych SUERMB:

- rozwój połączeń w RMB, w tym rozwój kontaktów pomiędzy ludźmi – interwencja PO PC w zakresie budowy sieci Internetu szerokopasmowego oraz wsparcia e-integracji i rozpowszechniania TIK,
- zwiększenie dobrobytu w RMB, w tym rozwój przedsiębiorczości, innowacyjności, edukacji i polepszenie zdrowia ludności – interwencja PO PC w zakresie budowy sieci Internetu szerokopasmowego, rozwoju e-usług publicznych oraz wsparcia e-integracji i rozpowszechniania TIK.

Biorąc pod uwagę powyższe, w trakcie definiowania osi i działań priorytetowych PO PC nie uwzględniono bezpośrednio potencjalnych związków SUERMB w typach interwencji programu.

Nie planuje się także prowadzenia konkursów ukierunkowanych na projekty realizujące bezpośrednio wskaźniki SUERMB, przyznawania dodatkowych punktów tego typu projektom, ani prowadzenia monitoringu i kontroli w ramach PO PC, dedykowanych wdrażaniu SUERMB.

Wzór wniosku o dofinansowanie zawiera pole „Powiązanie ze strategiami z listą wyboru strategii, w tym SUERMB”.

Według stanu na 31 grudnia 2016 r. spośród zakontraktowanych umów, 5 projektów o wartości dofinansowania ze środków UE: **113,7 mln złotych**, wykazuje powiązanie ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POLiŚ)

Z uwagi na stan zaawansowania działań Programu oraz skalę zaangażowanych środków, największe znaczenie dla realizacji priorytetów SUERMB w 2016 miały inwestycje w obszarze transportu.

Należy podkreślić, że w 2016 dokonał się istotny postęp w zakresie przyczyniania się POLiŚ do poprawy stanu połączeń w państwach basenu Morza Bałtyckiego w obszarze transportu drogowego, morskiego i kolejowego.

Duże znaczenie dla spójności transportowej regionu bałtyckiego ma biegnący przez Polskę szlak transportu drogowego łączący państwa bałtyckie z zachodnią częścią regionu bałtyckiego oraz z południem Europy. Obejmuje on na terenie Polski drogi ekspresowe S61, S8, S19, S6 i S7 na północ od Warszawy. Wszystkie z nich - przewidziane do dofinansowania ze środków UE w ramach POLiŚ - są na różnych etapach przygotowania i realizacji. W 2016 oddano do użytku drogę ekspresową S7 Miłomłyn – Ostróda Północ. W 2017 podpisano umowy o dofinansowanie dla fragmentów trasy S7 łączącej Gdańsk i Pomorze Wschodnie z południem kraju, na odcinku Koszwały - Elbląg i Nidzica - Napierki. Kolejny odcinek trasy S7 (Miłomłyn - Olsztynek) uzyskał w 2016 decyzję KE zatwierdzającą jego dofinansowanie. Odcinki te stanowią fragmenty połączenia państw nadbałtyckich nie tylko z Polską, ale również - za pośrednictwem trasy S6 - z krajami zachodniej części basenu Morza Bałtyckiego. Dodatkowo trasa S7 stanowi najszybsze połączenie drogowe portów morskich w Gdańsku i Gdyni ze stolicą Polski.

Postęp osiągnięto także w przypadku budowy, należącej do korytarza sieci bazowej TEN-T Morze Północne-Bałtyk, trasy *Via Baltica*, łączącej państwa nadbałtyckie z Polską, dzięki podpisaniu umowy o dofinansowanie projektu drogowego S8 na odcinku Wyszaków - granica województwa mazowieckiego i podlaskiego, który uzyskał następnie w tym samym roku pozytywną decyzję KE. W 2016 KE zatwierdziła dofinansowanie dla innego fragmentu tej trasy, na odcinku węzeł Marki - węzeł Radzymin Południowy.

W przypadku trasy *Via Carpatia*, łączącej państwa nadbałtyckie z południem Europy, w 2016 podpisano umowy o dofinansowanie dla fragmentu drogi S19 między Lublinem a Rzeszowem, na odcinkach węzeł Sokołów Młp. Północ - Stobierna oraz węzeł Świlcza - węzeł Rzeszów Południe, a także Sławinek – Węglin (dla którego w 2016 KE wydała pozytywną decyzję). Natomiast do realizacji w POLiŚ przewidziano (zidentyfikowano) kolejne odcinki tego fragmentu S19: odc. w. Kraśnik Południe (bez węzła) - w. Lasy Janowskie oraz odc. w. Nisko Południe (bez węzła) - w. Sokołów Małopolski Północ (z węzłem).

W roku 2016 zidentyfikowano do realizacji w POLiŚ szereg planowanych inwestycji morskich z zakresu poprawy infrastruktury dostępu do portów oraz infrastruktury portowej: Modernizacja wejścia do portu wewnętrznego (w Gdańsku). Etap III A, Modernizacja toru wodnego Świnoujście-Szczecin do głębokości - 12,5 m, Modernizacja układu falochronów osłonowych w Porcie Północnym w Gdańsku, Modernizacja toru wodnego do Portu Północnego w Gdańsku, poprawa dostępu do portu w Szczecinie w rejonie Kanału Dębickiego, budowa publicznego terminalu promowego w Porcie Gdynia, poprawa dostępu do portu w Szczecinie w rejonie Basenu Kaszubskiego, pogłębienie toru podejściowego i akwenów wewnętrznych Portu Gdynia. Etap II – pogłębienie toru podejściowego i akwenów wewnętrznych Portu Gdynia - etapy I i III oraz przebudowa nabrzeży w Porcie Gdynia - etapy II i III, rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej w portach w Szczecinie i Świnoujściu, budowa stanowiska statkowego do eksportu LNG w porcie zewnętrznym w Świnoujściu, zintegrowany system oznakowania nawigacyjnego z elementami e-Navigation, rozbudowa dostępu kolejowego do zachodniej części Portu Gdynia - Faza I i II, sprawny i przyjazny środowisku dostęp do infrastruktury portu w Świnoujściu - etap I, sprawny i przyjazny środowisku dostęp do infrastruktury portu w Świnoujściu – etap II.

W przypadku połączeń kolejowych, POLiŚ wspiera rozwój międzynarodowego szlaku kolejowego Rail Baltica, łączącego państwa nadbałtyckie z innymi krajami południowego basenu Morza Bałtyckiego. W 2016 KE wydała pozytywne decyzje dla realizacji w POLiŚ dwóch projektów: dotyczącego modernizacji linii kolejowej E 75 Rail Baltica Warszawa – Białystok – granica z Litwą, etap I, na odcinku Warszawa Rembertów - Zielonka - Tłuszcz (Sadowne) - Faza II oraz dotyczącego poprawy dostępu kolejowego do Portu Gdańsk (most + dwutorowa linia kolejowa) - są to projekty kontynuowane z okresu programowania 2007-2013 w ramach tzw. procedury fazowania. Również pozytywną decyzją KE uzyskał projekt wywodzący się z okresu 2007-2013 (po podziale na dwie fazy), dotyczący modernizacji linii kolejowej E 65/C-E 65 na odcinku Warszawa - Gdynia - w zakresie warstwy nadrzędnej LCS, ERTMS/ETCS/GSM-R, DSAT oraz zasilania układu trakcyjnego. Linia ta należy do VI Europejskiego Korytarza Transportowego łączącego państwa nadbałtyckie z krajami położonymi nad Morzem Adriatyckim i na Bałkanach.

Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 (POPW)

PO PW przyczynia się do realizacji dwóch celów SUERMB:

- Celu 2 - Poprawa połączeń w regionie,
- Celu 3 - Wzrost dobrobytu.

Cel 2 Strategii jest realizowany przez projekty z II osi *Nowoczesna Infrastruktura Transportowa* i III osi *Ponadregionalna Infrastruktura Kolejowa* POPW. Wpisują się one w obszar tematyczny *Dobre warunki transportowe* ponieważ dotyczą:

- budowy/przebudowy dróg wpływających na dostępność ośrodków wojewódzkich makroregionu,
- rewitalizacji, modernizacji i przywracania do użytkowania ciągów linii kolejowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą na obszarze Polski Wschodniej.

Do końca 2016 r. w ramach tych osi priorytetowych Programu było realizowanych **15 umów** o wartości dofinansowania z EFRR 1,57 mld złotych.

Cel 3 Strategii jest realizowany przez projekty z I osi *Przedsiębiorcza Polska Wschodnia*, wpisujące się w dwa obszary tematyczne: *Strategia Europa 2020* oraz *Konkurencyjność Regionu Morza Bałtyckiego na rynku globalnym*. Środki z I osi przeznaczone są na rozwój innowacyjnej przedsiębiorczości. Dla działających na rynku małych i średnich przedsiębiorstw wsparcie ukierunkowane jest na zaktywowanie ich działalności eksportowej, wypracowywanie przez kilku przedsiębiorców produktów opartych na wynikach prac badawczo-rozwojowych czy ponadregionalnych produktów sieciowych, jak również poprzez wykorzystanie wzornictwa do zwiększania ich innowacyjności. Zaś dla zamierzających zostać przedsiębiorcami wsparcie kierowane jest na przekucie nowatorskich pomysłów na realny biznes, otwarty na nowe rynki i inwestorów. Do końca 2016 r. do realizacji tego typu projektów zobligowało się 140 przedsiębiorców (wartość dofinansowania z EFRR tych inwestycji to 147,8 mln złotych).

W sumie, w ramach Programu realizowanych jest **155 inwestycji** o wartości dofinansowania EFRR 1,72 mld złotych, które wpisują się w realizację dwóch ww. celów SUERMB.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój (POIR)

POIR (poza komponentem Pomocy technicznej) wpisuje się w cel trzeciej Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) tj. *Zwiększenie dobrobytu*.

W 2016 r. przyporządkowano odpowiednim działaniom w ramach celu trzeciego SUERMB – kategorie interwencji ramach PO IR w następujący sposób:

✓ dla obszaru priorytetowego 3.2 Strategia „EUROPA 2020” przyporządkowano kategorie interwencji występujące w POIR:

- 002 Procesy badawcze i innowacyjne w dużych przedsiębiorstwach,
- 056 Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w MŚP, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi,
- 057 Inwestycje w infrastrukturę, zdolności i wyposażenie w dużych przedsiębiorstwach, związane bezpośrednio z działaniami badawczymi i innowacyjnymi,
- 058 Infrastruktura na rzecz badań naukowych i innowacji (publiczna),
- 060 Działania badawcze i innowacyjne w publicznych ośrodkach badawczych i ośrodkach kompetencji, w tym tworzenie sieci,

- 061 Działania badawcze i innowacyjne w prywatnych ośrodkach badawczych, w tym tworzenie sieci,
- 064 Procesy badawcze i innowacyjne w MŚP (w tym systemy bonów, innowacje procesowe, projektowe, innowacje w obszarze usług i innowacje społeczne),
- ✓ dla obszaru priorytetowego 3.3 Konkurencyjność na rynku globalnym przyporządkowano kategorii interwencji występujące w PO IR:
 - 062 Transfer technologii i współpraca między uczelniami a przedsiębiorstwami z korzyścią głównie dla MŚP,
 - 063 Wsparcie dla klastrów i sieci przedsiębiorstw, z korzyścią głównie dla MŚP,
 - 067 Rozwój działalności MŚP, wsparcie przedsiębiorczości i tworzenia przedsiębiorstw (w tym wsparcie dla przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out),
- ✓ dla obszaru priorytetowego 3.4 Zmiana klimatu przyporządkowano kategorii interwencji występujące w PO IR:
 - 065 Infrastruktura na potrzeby badań i rozwoju, transfer technologii i współpraca w przedsiębiorstwach koncentrujących się na gospodarce niskoemisyjnej i odporności na zmiany klimatu.

W związku z tym, że POIR wpisuje się w Strategię UE dla regionu Morza Bałtyckiego poprzez realizację I-IV osi priorytetowej liczba projektów zakontraktowanych do końca 2016 r. wyniosła 957. Z kolei wartość całkowita ww. umów o dofinansowanie wyniosła ponad 15,5 mld złotych, z czego dofinansowanie UE stanowi ponad 9,1 mld złotych.

W osiach priorytetowych I-IV POIR przewidziane zostały instrumenty, które wpisują się w obszar tematyczny SUERMB *Innowacje*. W ramach tych instrumentów wsparcie kierowane jest do przedsiębiorców, jednostek naukowo-badawczych oraz konsorcjów naukowo-przemysłowych o dużym potencjale badawczym, które mogą prowadzić procesy konsolidacji i sieciowania z innymi ośrodkami badawczymi działającymi w kraju oraz włączać się w realizację projektów o charakterze międzynarodowym. Interwencja PO IR służy również identyfikacji innowacyjnych projektów firm o wysokim potencjale umiędzynarodowienia (born global). Przedsiębiorstwa posiadające produkty, które mogą stać się polskimi specjalnościami eksportowymi, będą mogły uzyskać dostęp do usług doradczych w zakresie internacjonalizacji oraz do finansowania realizacji działań związanych z promocją na konkretnych rynkach zagranicznych.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja i Rozwój 2014-2020 (POWER)

Zakres tematyczny pięciu merytorycznych osi priorytetowych POWER 2014-2020 jest częściowo spójny z kilkoma z obszarów priorytetowych SUERMB (Małe i średnie przedsiębiorstwa, Edukacja, Zdrowie oraz Innowacje). Jednocześnie IV oś priorytetowa POWER Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa poświęcona została m.in. współpracy ponadnarodowej. W ramach tej osi, w obrębie wybranych priorytetów inwestycyjnych, w tym tych zgodnych z niektórymi obszarami priorytetowymi SUERMB, są projekty współpracy ponadnarodowej, w tym dot. mobilności ponadnarodowej. Projekty te mogą być realizowane z partnerami z państw UE z regionu Morza Bałtyckiego.

Dodatkowo w ramach Działania 2.19 POWER Usprawnienie procesów inwestycyjno-budowlanych i planowania przestrzennego (priorytet inwestycyjny 11i) realizowane są dwa projekty pozakonkursowe: „Projekt planu zagospodarowania przestrzennego Polskich Obszarów Morskich w skali 1:200 000”, którego Beneficjentem jest Urząd Morski w Gdyni (w partnerstwie z Urzędami Morskimi w Słupsku i Szczecinie, budżet projektu wynosi 6,5 mln złotych) oraz „Opracowanie projektów planów zagospodarowania przestrzennego polskich obszarów morskich (morskich wód wewnętrznych) dla Zalewu Szczecińskiego i Zalewu Kamieńskiego”, którego Beneficjentem jest Urząd Morski w Szczecinie, a budżet wynosi 1,2 mln złotych.

Nieformalna Sieć Współpracy Państw Bałtyckich w zakresie Europejskiego Funduszu Społecznego (BSN-ESF) - poszerzanie współpracy ponadnarodowej w ramach SUERMB z wykorzystaniem EFS

BSN-ESF (*Baltic Sea Network – European Social Fund*) powstało w 2011 r. z inicjatywy Szwedzkiej Rady EFS w celu wzmocnienia współpracy ponadnarodowej pomiędzy Instytucjami Zarządzającymi, Pośredniczącymi i Wdrażającymi EFS w basenie Morza Bałtyckiego. Członkami Sieci są Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa,

Polska, Szwecja, Wyspy Alandzkie i niemiecki kraj związkowy Hamburg. Wśród najważniejszych obszarów współpracy znajdują się: zatrudnienie młodych, włączenie społeczne i uczenie się przez całe życie.

21-22 kwietnia 2016 r. w Wilnie miało miejsce spotkanie Sieci BSN-ESF, podczas którego zaprezentowano litewskie doświadczenia w implementacji celów SUERMB; reprezentant Szwedzkiego Stowarzyszenia Władz Lokalnych i Regionalnych omówił zmiany w programie projektu flagowego EUSBSR „School to Work” (S2W), którego celem jest ułatwienie przejścia osób młodych z systemu edukacji na rynek pracy, a przedstawiciel AEIDL (fr. *Association européenne pour l'information sur le développement locale* – organizacja pozarządowa koordynująca z ramienia KE współpracę ponadnarodową) przedstawił schemat działania konkursu skoordynowanego (tzw. common framework). W Polsce konkurs skoordynowany ogłosiło w lipcu 2016 r. Centrum Projektów Europejskich będące Instytucją pośredniczącą, a w wyniku przeprowadzonego naboru wybrano do dofinansowania 11 projektów. Oprócz Polski wzięły w nim udział Finlandia, Belgia/Flandria i Szwecja.

Interreg Region Morza Bałtyckiego 2014-2020

Program oprócz wparcia obszaru w ramach trzech priorytetów tematycznych, przyczynia się również do realizacji celów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego oraz wspiera jej realizację pod względem technicznym.

Czwarty priorytet programu: „Zdolność instytucjonalna w zakresie współpracy makroregionalnej” jest poświęcony działaniom usprawniającym wdrażanie SUERMB oraz realizacji priorytetów wspólnych dla SUERMB i regionalnych strategii krajów partnerskich. Priorytet ten dofinansowuje również działania z zakresu komunikacji związanej z wdrażaniem strategii oraz organizację Forum SUERMB (dotychczas zatwierdzono projekty na realizację VII i VIII forum). Celem Priorytetu 4 jest również wspieranie koordynatorów obszarów tematycznych (PACs), koordynatorów działań horyzontalnych (HACs) w koordynowaniu transnarodowych działań oraz realizowaniu celów SUERMB. W pierwszym i drugim naborze Komitet Monitorujący programu zatwierdził do realizacji 23 takie projekty. W ramach tego priorytetu szczególny nacisk położono na zaangażowanie krajów partnerskich oraz stworzenie powiązań między SUERMB a strategiami obejmującymi kraje partnerskie.

Cel szczegółowy 4.1 pn. *Seed money* oferuje dofinansowanie fazy przygotowania projektów zgodnie z planem działania strategii, a główny projekt ma zostać zrealizowany z wykorzystaniem różnych źródeł finansowania dostępnych w regionie. W 2016 rozpoczął się 1. nabór *Seed Money* w programie. Procedura składania wniosków o dofinansowanie z *Seed Money* obejmuje dwa etapy. W pierwszym wnioskodawcy muszą uzyskać poparcie odpowiedniego koordynatora obszaru tematycznego/koordynatora działania horyzontalnego (PAC/HAC), który ocenia znaczenie strategiczne planowanego głównego projektu. Drugim krokiem jest złożenie wniosku do Instytucji Zarządzającej/Wspólnego Sekretariatu po tym, jak PAC/HAC dokona wstępnej selekcji wnioskodawcy.

Projekty regularne realizowane w trzech priorytetach tematycznych (innowacje, środowisko, transport) są również analizowane pod względem powiązań z celami SUERMB. W przypadku projektów o podobnej jakości te, które otrzymały rekomendację koordynatorów poszczególnych obszarów tematycznych Strategii, mają większe szanse na zatwierdzenie. W 2016 Instytucja Zarządzająca i Wspólny Sekretariat programu zawarły umowy o dofinansowanie z realizatorami 35 projektów, z czego 23 to projekty flagowe SUERMB. W 2016 roku zakończył się także 1. etap drugiego naboru na projekty regularne. Do udziału w drugim etapie zaproszono autorów 75 koncepcji projektów, w tym 14 mających status flagowy SUERMB.

Interreg Południowy Bałtyk 2014-2020

W 2016 r. Wspólny Sekretariat oraz Punkty Kontaktowe Programu podjęły szereg działań informacyjno-promocyjnych mających na celu przygotowanie wnioskodawców do tworzenia projektów jak najlepiej wpisujących się w Plan Działania SUERMB. Już na etapie konsultacji idei projektowej instytucje programowe kontaktują wnioskodawców z koordynatorami poszczególnych obszarów Strategii, aby ustalić czy dany projekt wpisuje się w cele konkretnego priorytetu. Ponadto, każdy wnioskodawca chcący aplikować o środki w ramach Programu, zobowiązany jest opisać swój wkład w Strategię, które to kryterium strategiczne podlega ocenie jakościowej. W efekcie w dwóch pierwszych naborach pięć dofinansowanych projektów uzyskało status projektów flagowych SUERMB:

- **InnoAquaTech** – jest częścią Sieci Submariner, będącej projektem flagowym w obszarze priorytetowym „Innowacje” i opiera się bezpośrednio na polu działań strategicznych „mapy drogowej” Submariner, związanych z rozwojem i transferem technologii, poprzez zwiększenie zdolności innowacyjnych MŚP z akwakultury na obszarze Południowego Bałtyku;
- **Baltic Sea Tourism Center** – jest projektem flagowym wpisanym do Planu Działania (SWD(2015) 177 final) w obszarze priorytetowym „Turystyka”. Projekt poprzez swoją strukturę parasolową i działania sieciowe skupia się rozwoju turystyki aktywnej na szczeblu międzynarodowym w celu wydłużenia sezonu turystycznego;
- **Attractive Hardwoods** – jest częścią parasolowego projektu flagowego „Sustainable forest management in the Baltic Sea Region – EFINORD” w obszarze priorytetowym „Bioekonomia”. Projekt poprzez ścisłą współpracę z ochroną przyrody wpływa na poprawę konkurencyjności zrównoważonej gospodarki leśnej;
- **Morpheus** – został kluczową częścią nowego projektu flagowego dotyczącego farmaceutyków w środowisku w obszarze priorytetowym „Zagrożenia”. Projekt wspólnie z HELCOM wypracuje plan działań do ograniczenia zanieczyszczeń farmaceutykami w Morzu Bałtyckim;
- **BBVET** – został częścią projektu flagowego Bałtyckiego Programu Treningowego w ramach obszaru priorytetowego „Edukacja”. Projekt ma na celu poprawę jakości nauczania poprzez praktykę oraz integrację pomiędzy edukacją a rynkiem pracy.

Dodatkowo szereg projektów (CATCH, JOHANN, *Baltic Museums Love It, Biking South Baltic!*, *South Coast Baltic*, SBOIL) przyczynia się do realizacji Strategii, co zostało potwierdzone listami poparcia od koordynatorów poszczególnych obszarów priorytetowych.

W ramach działań dodatkowych w 2016 r. Wspólny Sekretariat Programu Południowy Bałtyk koordynował nawiązanie współpracy między członkami Bałtyckiej Sieci Organizacji Pozarządowych a koordynatorem „HA Capacity”.

Wybrane Regionalne Programy Operacyjne (2014-2020)

• Województwo Wielkopolskie (WRPO)

W ramach WRPO we wnioskach o dofinansowanie projektów istnieje punkt, w którym wnioskodawca może wykazać komplementarność zgłaszanego projektu ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego (SUERMB) lub innym dokumentem strategicznym. Do końca 2016 r. odnotowano ok. 140 wniosków o dofinansowanie projektów w ramach różnych pól interwencji Programu, zawierających deklaracje o komplementarności projektów z SUERMB.

• Województwo Warmińsko – Mazurskie (RPO WiM)

Cele SUERMB, jej obszary priorytetowe oraz działania horyzontalne zostały wzięte pod uwagę na etapie definiowania celów szczegółowych i zakresu wsparcia RPO WiM. W wyniku zgodności kierunków interwencji z obszarami priorytetowymi Strategii, wszystkie osie priorytetowe Programu wpływają pośrednio na realizację Strategii.

Do końca 2016 blisko 25% zakontraktowanych środków UE przeznaczonych zostało na projekty bezpośrednio realizujące cele Strategii. Najwięcej z nich, ponad 77%, wpisuje się w cel „Rozwój połączeń w regionie”: poprzez poprawę jakości infrastruktury transportowej, energetycznej, w regionie południowego Bałtyku. Znaczna część środków, ok. 24%, realizuje cel „Zwiększenie dobrobytu”. W ujęciu poszczególnych obszarów tematycznych, najwięcej środków zaangażowanych zostało w obszary: Transport (64%), Energia (14%) oraz Edukacja (10%).

Szczególnie istotna z punktu widzenia SUERMB będzie interwencja w ramach osi priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur, która dzięki koncentracji na inteligentnych specjalizacjach: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości, wesprze rozwój sektorów gospodarki o istotnym potencjale wzrostu w Regionie Morza Bałtyckiego.

• Województwo Małopolskie (RPO WM)

Obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO Województwa Małopolskiego a SUERMB występują we wszystkich osiach priorytetowych RPO.

W 6. osi priorytetowej programu: Dziedzictwo Regionalne - Kierunkowe zasady wyboru projektów do dofinansowania: podstawą wyboru projektów do dofinansowania będzie ocena dokonywana w oparciu o kryteria wyboru rozpatrzone i zatwierdzone przez komitet monitorujący, zapewniające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia realizacji celów szczegółowych i osiągnięcia rezultatu w przypadku projektów dotyczących wydarzeń kulturalnych, wsparcie uzyskują wyłącznie te wydarzenia kulturalne, które m.in. spełniają kryterium wkładu w realizację celów SUERMB w ramach Obszaru Priorytetowego Kultura, mianowicie promowanie kultury, dziedzictwa kulturowego i przemysłów kreatywnych.

Instytucje partnerskie z Województwa Małopolskiego są także zaangażowane we wdrażanie projektów w ramach Programu Interreg Baltic Sea Region 2014-2020:

1. Projekt Baltic Fracture Competence Centre (BFCC) (Priorytet 1. Potencjał dla innowacji, 1.1. Infrastruktura badań i innowacji)
 - Szpital Uniwersytecki w Krakowie;
 - LifeScience Klaster Kraków.
2. Projekt BalticTRAM (Priorytet 1. Potencjał dla innowacji, 1.1. Infrastruktura badań i innowacji)
 - Fundacja Inicjatyw Innowacyjnych;
 - Narodowe Centrum Promieniowania Synchrotronowego SOLARIS.

- **Województwo Kujawsko-Pomorskie (RPO WKP)**

W ramach RPO WKP na lata 2014-2020 zaplanowano prowadzenie działań wspierających inicjatywy realizujące SUERMB, m.in. poprzez organizowanie konkursów ukierunkowanych na tego rodzaju projekty, ich dodatkowe punktowanie w trakcie przeprowadzanej oceny w oparciu o zatwierdzone przez Komitet Monitorujący RPO WKP 2014-2020 kryteria wyboru projektów, preferujące inicjatywy związane z SUERMB. Jednym z koniecznych kryteriów warunkujących finansowanie wydarzeń kulturalnych w ramach Priorytetu inwestycyjnego 6c jest wkład w realizację celów SUERMB w ramach Obszaru Priorytetowego Kultura – promowanie kultury, dziedzictwa kulturowego i przemysłów kreatywnych. Ponadto, liczba przyznanych w ocenie projektu punktów uzależniona jest od liczby artystów z krajów Basenu Morza Bałtyckiego zaangażowanych do udziału w imprezie kulturalnej.

Natomiast w konkursie dla działań związanych z ochroną przyrody w Priorytecie inwestycyjnym 6d wprowadzono kryterium przyznające dodatkowe punkty projektom dotyczącym ochrony/restytucji siedlisk lub gatunków lub zwalczania gatunków inwazyjnych obcych, które w tym zakresie przyczynią się do realizacji celów SUERMB w zakresie bogatej i zdrowej przyrody.

- **Województwo Dolnośląskie (RPO WD)**

W ramach RPO WD 2014-2020 zaplanowano do realizacji działania, które wspierają wszystkie cele w ramach SUERMB. Jednakże ze względu na charakter i położenie, województwo dolnośląskie realizuje założenia Strategii w sposób pośredni.

Dla zapewnienia spójności z celami SUERMB w ramach Programu wprowadzono następujące mechanizmy: ocena merytoryczna projektów, monitoring i ewaluacja, pozwalające na bieżące dostosowanie celów regionalnych do celów bałtyckich. We wniosku o dofinansowanie wprowadzono pole dotyczące wykazania komplementarności projektu z SUERMB.

Według stanu na dzień **31 grudnia 2016 r.** w ramach RPO WD 2014-2020 zakontraktowano projekty wykazujące powiązania z dwoma Celami Strategii UE RMB na kwotę dofinansowania 1 700 451 661,05 złotych, w tym:

- 1) projekty realizujące Cel 2 *Rozwój połączeń w regionie* SUERMB w ramach Osi Priorytetowych RPO WD 2014-2020, tj. Oś Priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna i Oś Priorytetowa 5 Transport na kwotę dofinansowania z EFRR w wysokości 391 973 937,71 złotych;
- 2) projekty realizujące Cel 3 *Zwiększenie dobrobytu* SUERMB w ramach Osi Priorytetowych RPO WD 2014-2020, na kwotę dofinansowania 1 308 477 723,34 złotych, w tym:
 - ✓ Oś Priorytetowa 1 Przedsiębiorstwa i innowacje, Oś Priorytetowa 3 Gospodarka niskoemisyjna, Oś Priorytetowa 4 Środowisko i zasoby, Oś Priorytetowa 7 Infrastruktura edukacyjna na kwotę dofinansowania z EFRR w wysokości 807 137 627,66 złotych,
 - ✓ Oś Priorytetowa 8 Rynek Pracy, Oś Priorytetowa 9 Włączenie społeczne i Oś Priorytetowa 10 Edukacja na kwotę dofinansowania z EFS w wysokości 501 340 095,68 złotych.

- **Województwo Pomorskie (RPO WP)**

Zgodnie z zapisami Programu, obszary bezpośredniej komplementarności pomiędzy RPO WP a SUERMB występują przede wszystkim w następujących osiach priorytetowych programu: OP 1 Komerccjalizacja wiedzy, OP 2 Przedsiębiorstwa, OP 8 Konwersja, OP 10 Energia oraz OP 11 Środowisko. W ramach ww. osi wprowadzono następujące mechanizmy: dodatkowe punkty przy ocenie projektów dla tych, które wykażą komplementarność oraz możliwość organizowania dedykowanych konkursów na projekty dot. wsparcia SUERMB. Przy ocenie bierze się pod uwagę: wsparcie wskaźników SUERMB, partnerstwo w projekcie na obszarze RMB oraz czy jest to projekt flagowy w SUERMB.

Według stanu na **31 grudnia 2016 r.** zakontraktowano 167 projektów wpisujących się ogólnie w cele SUERMB na łączną wartość dofinansowania UE równą ponad 1,02 mld złotych.

Projektów, które w sposób bezpośredni realizują SUERMB (tj. tych, które w ramach oceny strategicznej otrzymały dodatkowe punkty w ramach kryterium związanego z SUERMB) zidentyfikowano łącznie 35 o wartości dofinansowania UE równej blisko 323 mln złotych.

- **Województwo Podkarpackie (RPO WP)**

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 wpisuje się w cele i obszary wsparcia przewidziane w SUERMB, niemniej jednak, ze względu na położenie geograficzne województwa podkarpackiego, Program wpisuje się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe w niej określone. RPO WP realizuje wszystkie trzy cele ogólne SUERMB, tj. 1. Ocalenie morza, 2. Rozwój połączeń w regionie i 3. Wzrost dobrobytu. Beneficjenci we wniosku o dofinansowanie (część A. Dane podstawowe, pkt. A.6. Ogólne informacje o projekcie) mają do wyboru pole: „Powiązanie ze strategiami”, w ramach którego istnieje możliwość wielokrotnego wyboru z listy rozwijanej nazwy strategii, z którą powiązany jest projekt, w tym również Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego.

Do końca 2016 r. w ramach RPO WP 2014-2020 zakontraktowanych zostało **28 projektów** na kwotę 25 608 563,57 EUR/UE 19 023 573,37 EUR, które wskazują spójność ze Strategią UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Zdecydowana większość spośród tych projektów (27) dotyczy celu 3 i działania horyzontalnego Klimat (kategoria interwencji 013), dla których wartość ogółem wynosi 21 731 657,93 EUR/UE 16 136 286,62 EUR, natomiast 1 projekt dotyczy celu 2 i obszaru tematycznego Transport (kategoria interwencji 031).

- **Województwo Lubelskie (RPO WL)**

Konstrukcja RPO WL na lata 2014-2020 zakłada znaczną spójność z celami, obszarami tematycznymi oraz działaniami horyzontalnymi SUERMB. Działania podejmowane w ramach 1-13 Osi Priorytetowych RPO WL są spójne z założeniami Strategii, jednak, ze względu na położenie geograficzne województwa lubelskiego, Program wpisuje się jedynie pośrednio w zagadnienia priorytetowe określone w Planie Działania SUERMB. Obszary priorytetowe SUERMB realizowane w działaniach RPO WL na lata 2014-2020 zostały uznane za wpisujące się w cele SUERMB na podstawie zestawienia kategorii interwencji opracowanego przez Ministerstwo Rozwoju.

Do 31 grudnia 2016 r. w ramach kategorii interwencji realizujących cele SUERMB podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z UE wynoszącej 399 493 411,75 EUR (1 763 403 868,79 złotych), w tym:

- w ramach Osi Priorytetowej współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFRR wynoszącej 310 623 875,47 EUR (1 371 124 848,71 złotych);
- w ramach Osi Priorytetowej współfinansowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego podpisano umowy o dofinansowanie projektów o łącznej wartości dofinansowania z EFS wynoszącej 88 869 536,28 EUR (392 279 020,08 złotych)⁷.

- **Województwo Zachodniopomorskie (RPO WZ)**

Wielowymiarowy i kompleksowy charakter SUERMB sprawia, że większość działań realizowanych w ramach RPO WZ 2014-2020 wpisuje się w jej obszary priorytetowe. Każda z Osi Priorytetowych RPO WZ

⁷ Do przeliczenia kwot wykorzystano kurs stosowany do sprawozdania rocznego z realizacji programu operacyjnego w 2016 r., tj. 1 EUR = 4,4141 PLN.

(z wyłączeniem OP10 – Pomoc Techniczna) ma wpływ na realizację SUERMB, co oznacza, że zdecydowana większość wsparcia zrealizowanego w okresie sprawozdawczym (obejmującym okres do końca 2016) przeznaczona była na wdrażanie działań zbieżnych z celami SUERMB.

Liczba umów o dofinansowanie wpisujących się w poszczególne obszary priorytetowe SUERMB od początku realizacji RPO WZ, to 209 (tj. 90,87% wszystkich umów o dofinansowanie zawartych do końca 2016). Dofinansowanie ze środków EFRR obejmowało 87 umów, natomiast ze środków EFS - 122 umowy.

Dofinansowanie ze środków UE wynosi 237 106 997,16 EUR (93,24% wartości dofinansowania UE przypadających na wszystkie projekty), w tym 188 410 560,68 EUR dofinansowania ze środków EFRR, oraz 48 696 436,48 EUR w ramach EFS. Wartość wszystkich umów o dofinansowanie wpisujących się w realizację SUERMB, wynosi 317 889 763,20 EUR (z czego 260 707 472,04 EUR przypada na EFRR; a 57 182 291,16 na EFS).

6. Zaangażowanie wybranych instytucji w SUERMB

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW)

Od 1 kwietnia 2015 r., funkcję współkoordynatora Obszaru Tematycznego Biogeny (*Policy Area NUTRI, PA Nutri*), którego zakres obejmuje redukcję zrzutów substancji biogenych do morza do akceptowalnego poziomu (w ramach celu *Save the Sea*) pełni Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (wspólnie z Ministerstwem Środowiska w Finlandii). Istotą koordynacji jest utrzymywanie szerokich kontaktów z partnerami makroregionu na wielu poziomach: rządowym, regionalnym i lokalnym, z udziałem świata nauki, ośrodków badawczych, akademickich, struktur regionalnych, instytucji zarządzających programami operacyjnymi, a także sektora prywatnego, w celu inicjowania nowych projektów oraz promowania na forum międzynarodowym projektów już istniejących w zakresie redukcji substancji biogenych do Morza Bałtyckiego.

KZGW wraz z fińskim partnerem realizował cele SUERMB m.in. poprzez działania mające na celu identyfikację, selekcję i zapewnienie wsparcia projektom flagowym, bieżącym i potencjalnym, oraz innym projektom, których cele wpisują się w zadania PA Nutri, tj. przyczyniają się do ograniczenia zrzutów substancji biogenych do Morza Bałtyckiego i łagodzenia tym samym problemu eutrofizacji. W wyniku tych działań, według stanu na koniec roku 2016, do PA Nutri zostało przypisanych 14 projektów flagowych. Wśród bieżących projektów flagowych znalazły się: *Baltic Blue Growth* (BBG), *Better Efficiency for Sewage Treatment* (BEST), *Baltic Rural Wastewater* (BaRuWa), *Sustainable Communal Wastewater Management in the Baltic Sea Region* (SUWMAB), *Nutrient Trading Scheme* (NutriTrade), *Enhancing Efficiency of Small Wastewater Treatment Plants* (SmallWWTPs), *Interactive Water Management* (IWAMA), *Increasing significance of midfield wetlands to combat Baltic Sea eutrophication* (SIGWET), *Sufficient and reliable nutrient loading data – The River Daugava catchment area* (RelNutData), oraz *Consumer guide for Sustainably produced Meat* (CONSUME). 6 bieżących projektów flagowych skorzystało lub korzysta ze środków instrumentu finansowego *Seed Money* na przygotowanie aplikacji projektowej, 8 skorzystało z listu wsparcia PA Nutri w procesie ubiegania się o finansowanie projektu, a 3 udało się pozyskać finansowanie z programów finansowych (BBG, NutriTrade, IWAMA). Dwóm nowym projektom: *Development of Sustainable wetland management by Restoration and biomass utilisation of peatlands in the Neman river catchment to improve water quality of the Baltic Sea* (DESIRE) oraz *Evaluation of water quality and territories vulnerability in Daugava River Basin* (QWATERA), PA NUTRI wstępnie zapewnił wsparcie w procesie ubiegania się o środki z instrumentu finansowego *Interreg Baltic Sea Region Seed Money Facility* (ostateczna decyzja w sprawie przyznania środków zapadła w 2017).

W 2016 r. na wniosek współkoordynatora PA Nutri ze strony fińskiej firma konsultingowa *Vahanen Environment Oy* opracowała raport, mający na celu identyfikację oraz określenie potencjalnych projektów flagowych do realizacji w ramach PA Nutri w przyszłości. W wyniku badania obejmującego wszystkie kraje nadbałtyckie, łącznie z Polską, zostały opracowane koncepcje nowych projektów flagowych dla PA Nutri z perspektywą ich dalszego rozwijania.

Koordynatorzy PA Nutri m.in.:

- brali udział w procesie opracowywania sprawozdania Komisji Europejskiej z wdrażania strategii makroregionalnych, a także aktualizacji listy projektów flagowych w porozumieniu z Komisją Europejską, Narodowymi Koordynatorami oraz członkami Komitetu Sterującego PA Nutri;

- podjęli wysiłki na rzecz aktualizacji listy potencjalnych partnerów PA Nutri;
- zorganizowali we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Pomorskiego seminarium 'Ograniczenie ładunków biogenów do Morza Bałtyckiego – jak wzmocnić partnerstwo projektowe w regionie' oraz współorganizowali warsztaty dotyczące efektywnego i bezpiecznego wykorzystania biogenów zawartych w osadzie ściekowej podczas Dorocznego Forum Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego;
- działali na rzecz synergii działań PA Nutri z działaniami HELCOM;
- brali udział w procesie konsultowania zaleceń zawartych w Sprawozdaniu specjalnym Trybunału Obrachunkowego UE „Przeciwdziałanie eutrofizacji w Morzu Bałtyckim – wymagane są dalsze, bardziej skuteczne działania”;
- zapewniali widoczność PA Nutri poprzez aktualizację strony internetowej PA Nutri oraz realizację Strategii Komunikowania SUERMB w zakresie grup docelowych wewnętrznej i zewnętrznej.

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego RP koordynuje wspólnie z Sekretariatem Nordyckiej Rady Ministrów oraz estońskim Ministerstwem Gospodarki i Komunikacji Obszar Tematyczny Innowacje („Pełne wykorzystanie potencjału regionu w zakresie badań, innowacyjności i MŚP, wykorzystując Jednolity Rynek Cyfrowy oraz potencjał przyciągania talentów i inwestycji”).

W 2016 r. OT Innowacje przeszedł szereg zmian strukturalnych oraz strategicznych. Z sukcesem zrealizowano proces włączania nowych współkoordynatorów OT, jak również przejmowania przezeń zadań od dotychczasowych szwedzkich partnerów – Agencji ds. Innowacji Systemowych (VINNOVA) oraz Ministerstwa ds. Przedsiębiorczości i Innowacji. W tym okresie OT był wspierany przez dawnych koordynatorów tzw. obszarów priorytetowych i działań horyzontalnych: Duńską Agencję ds. Nauki, Technologii i Innowacji (DASTI) oraz Baltic Development Forum (odpowiednio PA SMEs oraz HA PROMO).

W roku 2016 w ramach OT realizowano projekt Pomoc Techniczna programu Interreg Vb BSR „PA I &C”, którego liderem była Vinnova.

Celem projektu była integracja poszczególnych obszarów priorytetowych i działań horyzontalnych w jednolity obszar priorytetowy, obejmujący kluczowe kwestie badań, innowacji, MŚP, rynku cyfrowego oraz zarządzania talentami. Wszyscy obecni i byli koordynatorzy stworzyli zespół, który realizował ww. zadania (tzw. *Special Task Force*), ponadto lider projektu powołał grupę ekspertów (tzw. *PA-INNO Expert Group*), która pracowała nad ostateczną redakcją dokumentów strategicznych dla nowego OT.

Rezultatem rocznych prac były następujące dokumenty robocze, tzw. *policy papers*:

- *Transnational Digital Collaboration in the Baltic Sea Region – Working Paper for the PA INNO Strategy Guide*;
- *Transnational Digital Collaboration in the Baltic Sea Region – National Profiles on Digital Policy for the PA INNO Strategy Guide*;
- *Clustering and SME-Development – Track Report for PA INNO Strategy Guide*.

Najważniejszym rezultatem prac były dwa dokumenty strategiczne⁸:

- *Policy Area Innovation Strategy Guide – Putting the Action Plan into Practice*;
- *PA INNO Monitoring Guide*.

Koordynator MNiSW zorganizował dwa spotkania komitetu sterującego OT Innowacje, w tym ostatnie zatwierdzające merytorycznie redakcję ww. dokumentów strategicznych. Koordynator wziął również udział w kilkudziesięciu spotkaniach z interesariuszami SUERMB, w tym m.in. w konferencji inaugurującej program *Interreg Va South Baltic*, seminariach promocyjnych ETC oraz projekty Interreg Vb BSR, seminariach i spotkaniach informacyjnych sygnowanych przez Narodowego Koordynatora oraz w międzynarodowej konferencji *Clusters as drivers of value chain development across the Danube Region*, organizowanej w ramach rumuńskiej prezydencji w Strategii UE dla Regionu Dunaju w Gałaczu (Rumunia).

Najambitniejszym zadaniem, z punktu widzenia zapewnienia ciągłości realizacji zadań w ramach OT Innowacje, był panel dyskusyjny zorganizowany jako tematyczny łącznik pomiędzy spotkaniem ministrów

⁸ <http://norden.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2:957324>

nauki Rady Państw Morza Bałtyckiego (RPMB) oraz konferencji Impact'16 „Economy 4.0” w Krakowie w dniu 16 czerwca 2016 r.

Panel „Talenty – przedsiębiorczość – cyfryzacja” (*The Digital Talents in the Baltic Sea Region*) był uzupełnieniem tematycznym drugiego dnia Impact'16 oraz rozwijał wprost wątki podjęte przez ministrów nauki w trakcie porannej sesji zamkniętej.

Koordynator OT Innowacje był również zaangażowany w realizację programu polskiej prezydencji w RPMB, co pozwoliło wykorzystać efekt synergii pomiędzy tymi formatami współpracy bałtyckiej, jak również wypromować nowe projekty flagowe SUERMB i zarazem projekty strategiczne RPMB, uznane przez ministrów nauki w konkluzjach ze spotkania: Baltic Science Network oraz BalticTRAM.

Oficjalna inauguracja projektu Baltic Science Network z udziałem prominentnych gości i ministrów nauki odbyła się również w ramach polskiej prezydencji w RPMB w dniach 16-17 czerwca 2016 r. w Krakowie.

Koordynator OT był również zaangażowany w pierwszą fazę prac nad siecią Instytucji Zarządzającej Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego (ERDF MA Network).

Koordynatorzy OT Innowacje z sukcesem złożyli również nowy projekt Pomocy Technicznej na lata 2016 -18 w ramach programu Interreg Vb BSR pod nazwą „PACINNO”. Celem projektu jest implementacja zapisów dokumentów strategicznych przygotowanych w 2016 oraz realizacja nowych działań, w tym budowa nowych partnerstw i sieci współpracy, które z sukcesem będą konkurowały o środki z programów UE.

W 2016 roku koordynatorzy OT Innowacje wspierali również projekty składane w ramach konkursów w programie Interreg Vb BSR: drugiej edycji tzw. dużego konkursu oraz w pierwszej edycji *seed money*, w której dokonywali preselekcji projektów w etapie wstępnym oceny. W dużym programie listy poparcia wystawiono 9 projektom, w tym 5 z partnerami z Polski. Nie było wśród nich żadnego lidera z Polski. W ramach *seed money* w ramach preselekcji wybrano 4 projekty, w tym 1 z partnerem z Polski.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (MKiDN)

W wyniku starań Polski (MKiDN we współpracy z MSZ) oraz Niemiec (Land Szlezwik-Holsztyn) od roku 2014 MKiDN nieprzerwanie pełni rolę współkoordynatora Obszaru Tematycznego Kultura.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, jako współkoordynator Obszaru Tematycznego Kultura zorganizowało w 2016 następujące wydarzenia:

- W kwietniu i w maju 2016 r. odbyły się cztery seminaria PA Culture w Wilnie, Sztokholmie, Helsinkach i Rydze. Seminaria poświęcone były promocji działań oraz projektów Obszaru Tematycznego Kultura SUERMB. Poza podstawowymi informacjami dotyczącymi PA Culture i SUERMB, słuchacze mieli okazję spotkać się i porozmawiać z osobami odpowiedzialnymi za flagowe projekty PA Culture. Seminaria dały też zainteresowanym możliwość zapoznania się z rodzajami dostępnych funduszy na kulturę w regionie Morza Bałtyckiego. Wydarzenia spotkały się z dużym zainteresowaniem, gromadząc w sumie ponad 220 osób zainteresowanych współpracą w regionie Morza Bałtyckiego.
- W ramach wsparcia projektów flagowych koordynatorzy PA Culture zorganizowali dwie edycje warsztatów rozwoju projektów. Czerwcowe warsztaty w Warszawie odbyły się w Muzeum Warszawskiej Pragi i dotyczyły zagadnień designu w przestrzeni miejskiej. Zainicjowały one kompleksowy projekt rewitalizacji przestrzeni publicznej realizowany w modelu partycypacji społecznej. Listopadowe warsztaty odbyły się w Sztokholmie i dotyczyły zagadnień z zakresu rozwoju widowni projektów międzynarodowych.
- Obszar Tematyczny Kultura był również widoczny podczas Dorocznego Forum SUERMB w Sztokholmie (listopad 2016 r.). Jednym z punktów programu był panel dyskusyjny “How do the cultural and creative sectors encourage cooperation, innovation and inclusion in a culturally diverse BSR?” zorganizowany przez PA Culture, w którym udział wzięła m.in. Minister Kultury Szwecji, przedstawiciele Sekretariatu Rady Państw Morza Bałtyckiego, a ze strony polskiej dyrektor Nadbałtyckiego Centrum Kultury, pan Larry Ugwu.
- Ponadto w 2016 odbyły się dwa spotkania Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego Kultura, w skład której wchodzi przedstawiciele resortów kultury krajów obszaru Morza Bałtyckiego, a także przedstawiciele kluczowych organizacji kulturalnych regionu. Spotkanie w czerwcu 2016 r. odbyło się w ramach kończącej się Prezydencji Polski w RPMB.

W wyniku ogłoszenia o naborze projektów Interreg BSR *Seed Money* wpłynęło 7 aplikacji z obszaru kultura. Aplikacje dotyczyły m.in. projektów teatralnych i sceny tańca, innowacji z zakresu turystyki kulturalnej,

zrównoważonego planowania przestrzennego oraz łączenia sektorów kreatywnych z biznesem i e-commerce. Aż trzy ze złożonych aplikacji *Seed Money* posiadały polskiego partnera wiodącego, dwie z nich zostały odrzucone. Dwie ze złożonych aplikacji posiadały polskiego partnera projektowego, jednak również zostały odrzucone. Koordynatorzy Obszaru Tematycznego Kultura wskazali trzy aplikacje, które przeszły do kolejnego etapu konkursu. Jedna z nich posiadała partnera wiodącego z Polski, który na dalszym etapie konkursu musiał zrezygnować z funkcji *lead* partnera z uwagi na procedury Interreg.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji (MSWiA)

Działania związane z kontynuacją w I połowie 2016 roku polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego:

1. Obszar ratownictwa i ochrony ludności (koordynuje Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej)

Działania służące realizacji celów Obszaru Tematycznego *SECURE* pozostawały w ścisłej korelacji z inicjatywami polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego (RPMB), która za jeden z trzech swoich priorytetów obrała ochronę ludności.

W 2016, przy współudziale Państwowej Straży Pożarnej, zrealizowano dwa seminaria tematyczne poświęcone kwestiom bezpieczeństwa. Uczestnicy kwietniowego seminarium w Warszawie⁹ porównali doświadczenia poszczególnych państw w zakresie identyfikacji i przygotowania zasobów krajowych do działań międzynarodowych. Przedstawiali najlepsze praktyki w zakresie ich utrzymania i odtwarzania po akcji, a także nawiązywania partnerstw międzyinstytucjonalnych w celu rozszerzenia spektrum oferowanej pomocy. Z kolei majowe seminarium w Krakowie¹⁰ pozwoliło zidentyfikować potencjalne obszary i formy kooperacji instytucji ochrony ludności i porządku publicznego na rzecz implementacji celów Strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego. Rezultaty warsztatu wykorzystano w procesie opracowania Planu Działania na rzecz wzmacniania współpracy w ramach Obszaru Tematycznego *SECURE*, którego przyjęcie zaplanowano na rok 2017.

W minionym roku, dzięki kolejnym wydarzeniom zorganizowanym przez polską prezydencję w RPMB¹¹, ustalono również ramy dla organizacji przyszłych edycji Bałtyckiego Programu Przywództwa (*Baltic Leadership Programme*¹²) – przedsięwzięcia warsztatowo-szkoleniowego dla instytucji ochrony ludności i porządku publicznego, będącego projektem flagowym w ramach Obszaru Tematycznego *SECURE*.

W 2016 zakończono również realizację projektu flagowego *From Gaps to Caps*. W inicjatywie tej, poświęconej analizie krajowych podejść do oceny zdolności zarządzania ryzykiem zagrożeń oraz wypracowaniu założeń dla metodologii makroregionalnej, wzięła udział Szkoła Główna Służby Pożarniczej.

Ze względu na priorytety obszaru *SECURE* w niektórych, wybranych działaniach, organizowanych przez Państwową Straż Pożarną uczestniczyła Komenda Główna Policji.

2. Obszar przeciwdziałania handlowi ludźmi (koordynuje Zespół ds. HL w MSWiA)

W marcu (17-18.03.2016) i maju (30-31.05.2016) odbyły się 2 posiedzenia Grupy Zadaniowej ds. przeciwdziałania Handlowi Ludźmi Rady Państw Morza Bałtyckiego w Warszawie – TF THB (kontynuacja w I połowie 2016 roku polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego), podczas których przedstawiono system przeciwdziałania handlowi ludźmi w Polsce, jak również dyskutowano nad rolą i przyszłą strategią ww. Grupy.

Strona polska wzięła udział w:

- spotkaniu nt. projektu STROM II (16-17.06.2016, Wilno) stanowiącym kontynuację STROM – *Strengthening the Role of Municipalities in the Work against Trafficking in Human Beings in the Baltic Sea*

⁹ Warsztaty „Identyfikacja zasobów państw regionu Morza Bałtyckiego zdolnych do działań międzynarodowych”, 7-8 kwietnia 2016, Warszawa.

¹⁰ Warsztaty „Wzmocniona współpraca w ramach Obszaru Polityki *SECURE* Strategii UE dla Regionu Morza Bałtyckiego: Identyfikacja i ewaluacja możliwości”, 12-13 maja 2016, Kraków.

¹¹ Podsumowanie Bałtyckiego Programu Przywództwa, 19 lutego 2016, Sztokholm oraz Posiedzenie Dyrektorów Generalnych Ochrony Ludności RPMB, 8-9 czerwca 2016, Gdańsk.

¹² W przyszłości inicjatywa nosić będzie nazwę „Bałtycki Program Doskonałości” (*Baltic Excellence Programme*).

Region, podczas którego Polska przekazała swoje doświadczenia z tworzenia systemu zespołów wojewódzkich,

- pierwszym spotkaniu prezydencji islandzkiej, połączonym z obchodami dziesięciolecia funkcjonowania TF-THB (24-25.10.2016, Reykjavik),
- konferencjach: „Promoting the Human Rights and Best Interest of Children in Transnational Child Protection Cases” oraz „Promoting good practices in protecting unaccompanied children and finding solutions for the children, families, societies and states” (07-09.12., Sztokholm).

Ponadto referat konsularny Ambasady RP w Kopenhadze, w ramach polskiej prezydencji w Radzie Państw Morza Bałtyckiego, zorganizował (18.03.2016) seminarium na temat przeciwdziałania handlowi ludźmi. Seminarium było prowadzone przez ekspertów duńskiego Centrum ds. przeciwdziałania Handlowi Ludźmi (CMM) z obszaru identyfikacji ofiar handlu ludźmi i skierowane do konsulów oraz urzędników konsularnych w Danii.

Pozostała współpraca:

1. Działania na forum Współpracy Służb Granicznych Państw Regionu Morza Bałtyckiego (BSRBCC) oraz Grupy Zadaniowej ds. Zwalczania Przystępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego

- współpraca służb granicznych

Straż Graniczna (głównie poprzez Morski Oddział SG) angażowała się w działania BSRBCC tj. forum Współpracy Służb Granicznych Państw Regionu Morza Bałtyckiego, w ramach którego realizowana jest bieżąca wymiana informacji na szczeblu operacyjnym, wspólne ćwiczenia i operacje w zakresie ochrony granic morskich i nadzoru nad obszaramiorskimi (wybrane funkcje straży przybrzeżnej), współpraca w zakresie analizy ryzyka w regionie, a także wspólne szkolenia i wymiana doświadczeń na poziomie eksperckim. Kluczowym partnerem dla BSRBCC jest Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej Frontex. BSRBCC współpracuje również z BSTF na rzecz bezpieczeństwa w regionie. W ramach współpracy wykorzystywane są doświadczenia i dobre praktyki wypracowane w ramach zakończonych w 2015 r. projektów *Balance* oraz *Turnstone+*.

Straż Graniczna uczestniczyła w pracach Grupy Zadaniowej ds. Zwalczania Przystępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego (*Baltic Sea Task Force* - BSTF), w ramach której przedstawiciel Zarządu Operacyjno-Śledczego Komendy Głównej Straży Granicznej reprezentował RP w zakresie problematyki dotyczącej nielegalnej migracji. BSTF zajmuje się tematyką dot. aktualnych problemów z zakresu walki z przystępczością zorganizowaną w państwach regionu. Do kluczowych zadań BSTF zaliczają się m.in.: planowanie przeprowadzania wspólnych operacji ukierunkowanych na przystępczość zorganizowaną, prowadzenie prac zmierzających do opracowania regionalnej analizy zagrożeń przystępczością oraz działania na rzecz poprawy współpracy i usprawnienia procesu wymiany informacji pomiędzy organami ścigania państw regionu.

- współpraca policyjna

Komenda Główna Policji prowadzi współpracę w ramach Grupy Zadaniowej ds. Zwalczania Przystępczości Zorganizowanej w Regionie Morza Bałtyckiego (główne forum współpracy regionalnej) oraz w ramach działań multilateralnych (Konferencje Szefów Służb Kryminalnych Regionu Morza Bałtyckiego, Europol-u, projekt "Zwalczanie mobilnych grup przystępczych w basenie Morza Bałtyckiego" w ramach funduszu ISEC).

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW)

Przedstawiciele MRiRW uczestniczyli w cyklu spotkań organizowanych przez Instytut Szwedzki pn. *Baltic Leadership Programme 2016* dla obszaru tematycznego Biogospodarka SUERMB (15-17.02.2016 - Sztokholm, 18-20.04.2016 - Wilno, 15-17.06.2016 - Warszawa, 10-12.10.2016 - Ryga).

Celem tego projektu było wzmocnienie instytucjonalne w obszarze tematycznym Biogospodarka SUERMB w zakresie programów rozwoju obszarów wiejskich. W spotkaniach uczestniczyli m.in. przedstawiciele instytucji zarządzających PROW 2014-2020 z Niemiec (Meklemburgia), Szwecji, Finlandii, Estonii, Łotwy, Litwy i Polski.

W trakcie ww. spotkań analizowano możliwości współpracy pomiędzy programami, w tym ewentualne możliwości zorganizowania skoordynowanego naboru dla wybranych działań. W efekcie stwierdzono, że

istnieją trudności techniczne, ze względu na odmienność programów oraz małą elastyczność regulacji, na których bazują programy.

Jednocześnie powstała koncepcja dalszej współpracy w zakresie PROW poprzez Sieć Morza Bałtyckiego (Baltic Sea Network).

Ministerstwo Sportu i Turystyki (MSiT)

MSiT wspierało prace nad przygotowaniem projektu „Bałtyckie Centrum Turystyki – zrównoważona struktura rozwoju turystyki aktywnej”, który uzyskał dofinansowanie z Programu Interreg Bałtyk Południowy i dla którego partnerem wiodącym jest Regionalna Organizacja Turystyczna Meklemburgii-Pomorza Przedniego (ROTMPP). Polskim partnerem wspieranym przez MSiT w ww. projekcie jest Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna. MSiT wysłał list popierający ten projekt do lidera ROTMPP oraz zachęcał do aktywności Polską Organizację Turystyczną, która w efekcie przystąpiła do projektu jako partner stowarzyszony.

17.06.2016 w Warszawie przedstawiciel MSiT wziął udział w spotkaniu otwierającym prace nad projektem *Baltic Stories*, dla którego partnerem wiodącym jest Fundacja Ochrony Krajobrazu z Polski. Projekt otrzymał poparcie Obszaru Tematycznego Turystyka a następnie finansowanie z programu Interreg Bałtyk Południowy.

MSiT wspierał projekt *Promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego RMB poprzez wzrost dostępności dróg rowerowych EuroVelo*, w którym liderem jest Pomorska Regionalna Organizacja Turystyczna (dofinansowanie ze środków Interreg Bałtyk Południowy). MSiT jest partnerem stowarzyszonym tego projektu.

Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiŻS)

Departament Gospodarki Morskiej MGiMiŻS pełni funkcję punktu kontaktowego (Focal Point) dla dwóch Obszarów Tematycznych (policy areas) SUERMB tj. PA Ship oraz PA Safe. Prace Komitetu Sterującego PA Ship są koordynowane przez Duńską Administrację Morską. W 2016 odbyły się 2 spotkania Komitetu Sterującego tego obszaru, podczas których przedstawione zostały informacje na temat stanu realizacji projektów flagowych oraz propozycje potencjalnych projektów flagowych PA Ship. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele DG REGIO i DG MARE informując uczestników o bieżących pracach KE w zakresie SUERMB. Koordynatorzy PA Ship oraz PA Safe wspólnie wypracowali wewnętrzny przewodnik w zakresie zasad finansowania, wyboru oraz zatwierdzania projektów flagowych.

W zakresie PA Safe, koordynowanego przez Duńską Administrację Morską we współpracy z Fińską Agencją Transportu i Bezpieczeństwa, prace Komitetu Sterującego (2 spotkania w 2016) koncentrowały się także na projektach flagowych. W grudniu 2016 r. w ramach procedury milczenia został zaakceptowany przez członków Komitetu Sterującego PA Safe jako potencjalny projekt flagowy projekt Winmos II (Winter Navigation Motorways of the Sea II). Celem projektu jest poprawa bezpieczeństwa i ochrony środowiska w żegludze na Morzu Bałtyckim w okresie zimowym. Dalsze rozwijanie morskiego systemu nawigacji zimowej i jego bezpieczeństwa będzie realizowane przez wzmacnianie współpracy państw nadbałtyckich, jak również zabezpieczanie zasobów lodowców. Rekomendowany projekt został przekazany KE do dalszej akceptacji.

Biuro ds. Substancji Chemicznych

Biuro pełni rolę Punktu Kontaktowego dla Obszaru Tematycznego SUERMB PA Hazards („Ograniczenie stosowania i oddziaływania substancji niebezpiecznych”). W związku z tym bierze udział w opiniowaniu projektów ubiegających się o wsparcie w ramach projektu INTERREG Baltic Sea Region.

Po spotkaniu Grupy Sterującej Obszaru Tematycznego PA Hazards (10.11.2016) w ramach procedury pisemnej wybrano nowy projekt flagowy z polskim partnerem.

Instytut Oceanologii Polskiej Akademii Nauk w Sopocie (IO PAN)

Misją Instytutu Oceanologii Polskiej Akademii Nauk w Sopocie jest prowadzenie badań podstawowych środowiska morskiego oraz pogłębianie wiedzy na temat zjawisk i procesów w nim zachodzących. Badania statutowe prowadzone w Instytucie, jak i liczne projekty badawcze realizowane w ramach różnych narzędzi finansowych Unii Europejskiej, wpisują się w wiele obszarów SUERMB.

Najważniejsze przykłady takich działań to:

Realizacja projektu flagowego INTERREG BSR/2016/2 *Wsparcie decyzyjne w zakresie zatopionej amunicji, DAIMON*, którego liderem jest IO PAN i który wpisuje się w Obszar Tematyczny PA HAZARDS.

W ramach realizacji projektu, w roku 2016 wykonano zaplanowane badania polowe oraz prace koncepcyjne. Między innymi:

- opracowano procedurę półautomatycznej klasyfikacji dna i znajdujących się na nim obiektów, na podstawie danych pochodzących z sonaru bocznego,
- prowadzono prace nad modelowaniem rozprzestrzeniania się bojowych środków trujących (BST) oraz substancji toksycznych pochodzących z broni konwencjonalnej,
- opracowano metodę oznaczania stężeń metylortęci w morskich osadach dennych, a także dostosowano metodyki oznaczeń rtęci całkowitej, ołowiu i specjacji arsenu na potrzeby analiz osadów z obszarów zatopień broni chemicznej w Morzu Bałtyckim,
- przeprowadzono pomiary sonarowe z obszarze Głębi Gdańskiej i Zatoki Kilońskiej przy użyciu sonaru bocznego oraz pomiary z wykorzystaniem autonomicznego pojazdu podwodnego (AUV),
- prowadzono przegląd metod i rozwiązań, które mogłyby być uwzględnione w strategii zarządzania obszarami zatopionej amunicji,
- opracowywano bazę danych środowiskowych, która zostanie przekazana innym partnerom projektu, odpowiedzialnym za tworzenie oprogramowania do kategoryzacji ryzyka i wspierania decyzji.

Dotychczasowe rezultaty projektu znacząco przyczyniają się do poszerzania wiedzy o środowisku morskim w rejonach zatopień broni chemicznej, a rozwijane metodyki badawcze mogą zostać wykorzystane w innych rejonach zatopień amunicji chemicznej i konwencjonalnej. Prowadzona w ramach projektu współpraca z partnerami z instytucji zlokalizowanych w różnych krajach nadbałtyckich umożliwia wymianę doświadczeń i pozwala na stworzenie silnej, interdyscyplinarnej grupy skupionej na problemach Morza Bałtyckiego.

Rozwój nowych metod badawczych w obrębie interdyscyplinarnej grupy badawczej złożonej z partnerów projektu zwiększa potencjał innowacyjności regionu Morza Bałtyckiego w globalnym obszarze badawczym dotyczącym zatopionej amunicji.

Kolejnymi działaniami bezpośrednio związanymi z ochroną środowiska i wspierającymi efektywne zarządzanie regionem i adaptacją do zmian klimatu jest pracowanie i uruchomienie Systemu SatBałtyk, w ramach projektu POIG.01.01.02-22-011/09: *Satelitarna kontrola środowiska Morza Bałtyckiego*, finansowanego z funduszy Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka w latach 2010-2015.

System SatBałtyk to unikalne i złożone innowacyjne narzędzie badawcze umożliwiające monitoring i prognozowanie stanu środowiska Morza Bałtyckiego wraz ze strefą brzegową w oparciu o techniki satelitarne wsparte pomiarami empirycznymi i odpowiednimi modelami procesów zachodzących w tym morzu. System prezentuje i udostępnia w czasie rzeczywistym mapy i cyfrowe dane odnoszące się do szeregu fizycznych chemicznych i biologicznych właściwości ekosystemu Morza Bałtyckiego. Jest przeznaczony dla szeregu grup użytkowników, związanych z badaniem, eksploatacją, zarządzaniem i ochroną zasobów morskich. W roku 2016 rozszerzono funkcjonalność systemu dostosowując go do potrzeb nowych użytkowników a także prowadzono jego popularyzację na arenie międzynarodowej. Działania te spotykały się z dużym zainteresowaniem i w efekcie spowodowały istotnie rozszerzenie grona użytkowników systemu.

Ponadto prowadzone w Instytucie Oceanologii badania terenowe, w tym badania w czasie kilkunastu rejsów statku badawczego r/v Oceania w rejonie Morza Bałtyckiego są istotnym wkładem do dyskusji na temat zmian klimatycznych w tym rejonie i możliwości adaptacji do nich. Również realizowane w Instytucie badania zmian klimatycznych w Arktyce (rejs Arex 2016) poszerzyły naszą wiedzę i zrozumienie implikacji tych zmian na sytuację w regionie Morza Bałtyckiego.

Fundacja Inicjatyw Innowacyjnych

Fundacja Inicjatyw Innowacyjnych jest jednym z liderów projektu Baltic TRAM, który w latach 2016-2019 zainicjuje mechanizmy efektywniejszej współpracy na płaszczyźnie nauka - przemysł poprzez uruchomienie centrów brokerskich tzw. Industrial Research Centres. Centra te mają za zadanie wsparcie przedsiębiorstw

w zakresie innowacji produktowej/procesowej poprzez zwiększenie możliwości korzystania z ofert jednostek badawczo-rozwojowych. Partnerzy z 8 krajów makroregionu dążyć będą do zbudowania relacji z przedsiębiorstwami w oparciu o krótkoterminowe badania (pomiar), które mogą mieć przełożenie na produkt/proces z lepszymi parametrami. Pochodną tego typu działalności jest większe zainteresowanie B+R jako elementem rozwoju firm. Nadrzędnym celem projektu jest zatem zwiększenie inwestycji w B+R w sektorze prywatnym, co bezpośrednio wiąże ten projekt z jednym z głównych celów SUERMB, mianowicie zwiększeniem dobrobytu poprzez wkład w realizację Strategii Europa 2020, gdzie m.in. jest mowa o bardziej skutecznych inwestycjach w badania i innowacje (wskaźnik: zwiększenie nakładów na badania i rozwój do 3% PKB Unii Europejskiej do 2020).

Konsorcjanci wspólnie zorganizują 2 konkursy o makroregionalnym zasięgu na krótkofalowe badania/pomiary. Konkursy są otwarte dla wszystkich przedsiębiorstw. Działając zarówno lokalnie, jak i na szczeblu makroregionalnym, sieć *Industrial Research Centres* ułatwi dostęp sektora prywatnego do małych i dużych infrastruktur badawczych w regionie Morza Bałtyckiego.

Instytut Technologiczno-Przyrodniczy (ITP) w Falentach

ITP w Falentach jest od wielu lat czynnie zaangażowany w realizację celów wpisujących się w SUERMB we współpracy z jednostkami naukowymi z krajów nadbałtyckich. Współpracę tę prowadzi w ramach projektów badawczo-rozwojowych ukierunkowanych na ochronę wód Bałtyku przed zanieczyszczeniami pochodzenia rolniczego, a w szczególności związkami azotu i fosforu. W 2016 Instytut zakończył realizację jednego z takich projektów o nazwie: „Samoocena i ocena ryzyka przez rolników w odniesieniu do strat składników nawozowych oraz niskokosztowych środków zaradczych” (*„Self-evaluation and risk analysis by farmers concerning losses of nutrients and low cost remedial measure”*). Wymieniony projekt prowadzony był od 1.05.2013. Koordynował go Swedish University of Agricultural Sciences w Uppsali, a sfinansowała fundacja Baltic Sea 2020. Głównym celem projektu było wypracowanie rozwiązań służących zmniejszeniu strat składników nawozowych z gospodarstw rolnych metodami, które są dostosowane do konkretnych uwarunkowań społeczno-ekonomicznych i agro-środowiskowych. Praktyczną część projektu zrealizowano w 50 gospodarstwach położonych w równych częściach w województwach pomorskim (na terenie 16 powiatów) i mazowieckim (na terenie 4 powiatów typowo rolniczych). W ramach projektu, m.in:

- opracowano przyjazny podręcznik zawierający opis środków zaradczych, przeciwdziałających zanieczyszczeniu wód składnikami biogennymi ze źródeł rolniczych;
- praktycznie przeszkolono doradców rolnych w zakresie sporządzania bilansu składników nawozowych, oceny żyzności gleby oraz określenia ryzyka wymywania azotu i zmywania fosforu;
- przygotowano model samooceny gospodarstw przez rolników, w odniesieniu do strat składników nawozowych oraz niskokosztowych środków zaradczych, wraz z odpowiednimi metodami;
- dostarczono współpracującym rolnikom pakiety doradcze, wspomagające ich działalność związaną z gospodarką składnikami nawozowymi;
- zaprojektowano i wybudowano demonstracyjne sztuczne mokradło do zatrzymywania substancji biogennych zawartych w wodzie opadowej spływającej z podwórzy gospodarskich.

Poza tym w 2016 Instytut podjął działalność z dwóch międzynarodowych projektach, wpisujących się realizację celów SUERMB, takich jak:

- Reducing nitrogen loss from livestock production by promoting the use of slurry acidification techniques in the Baltic Sea Region (Baltic Slurry Acidi);
- Water emissions and their reduction in village communities – villages in Baltic Sea Region as pilots (VillageWaters).

Projekty te finansowane są z wykorzystaniem środków Programu Interreg Region Morza Bałtyckiego.

7. Wnioski

1. Kraje basenu Morza Bałtyckiego pozostają ważnymi strategicznie partnerami Polski i należy dążyć do zacieśnienia z nimi współpracy regionalnej. SUERMB jest obecnie jednym z najważniejszych formatów takiej współpracy. Umożliwia ona podjęcie skoordynowanych działań na rzecz ochrony środowiska, rozwoju połączeń i wzrostu gospodarczego z wykorzystaniem podejścia międzysektorowego, a także zwiększenie interakcji pomiędzy instytucjami, organizacjami i przedsiębiorstwami basenu, w ramach wspólnie generowanych i realizowanych projektów.
2. Znaczenie strategii makroregionalnych rośnie w skali UE, czego przejawem jest m.in. ewolucja struktury finansowania SUERMB, która pierwotnie nie posiadała żadnych dedykowanych środków. Pierwszym odstępstwem od tej zasady było uruchomienie mechanizmu funduszy załączkowych (*seed money*), co zwiększyło atrakcyjność Strategii dla potencjalnych beneficjentów. Należy oczekiwać coraz szerszego zakotwiczenia Strategii w programach realizujących unijną politykę spójności, co może znaleźć odzwierciedlenie w konstrukcji przyszłych ram finansowych UE. W interesie Polski jest aktywne uczestniczenie w tej debacie oraz konsekwentne zwiększanie obecności polskich podmiotów w SUERMB, zarówno poprzez koordynację Obszarów Tematycznych, jak i udział w projektach flagowych. Zdobyte w ten sposób doświadczenie będzie miało kluczowe znaczenie dla bardziej efektywnego uzyskiwania środków w przyszłych latach, w szczególności w obliczu dużego zaangażowania partnerów z państw nordyckich.
3. Istotny jest także udział przedstawicieli Polski w powołanej w maju 2016 r. w ramach SUERMB Sieci Instytucji Zarządzających Europejskim Funduszem Rozwoju Regionalnego, której celem jest wypracowanie metod wykorzystywania środków z krajowych/regionalnych programów operacyjnych na projekty transnarodowe w ramach SUERMB w dziedzinie innowacji.
4. Niezbędne jest wzmocnienie pozycji polskich instytucji jako liderów projektów flagowych. Dotychczas polskie podmioty były zaangażowane w kilkadziesiąt projektów flagowych (na ponad 100 realizowanych), jednak tylko w 10 projektach były liderem. Wśród uczestników projektów najczęściej pojawiająca się przyczyna takiego stanu rzeczy to wciąż niska świadomość wartości współpracy w ramach SUERMB oraz trudności z rozliczeniem projektu i otrzymaniem certyfikatu FLC (kontroli pierwszego stopnia).
5. Jednym z narzędzi, służących poprawie zarządzania i wsparciu polskich instytucji na poziomie regionalnym/lokalnym mogłoby być powołanie Regionalnych Punktów Kontaktowych ds. SUERMB w Urzędach Marszałkowskich, które utrzymywałyby kontakt z Narodowym Koordynatorem i Focal Points w resortach w zakresie SUERMB oraz przekazywały informacje nt. Strategii zainteresowanym podmiotom w swoich regionach, promując udział polskich instytucji w projektach flagowych i usprawniając tym samym proces komunikacji, zgodnie z koncepcją zarządzania wielopoziomowego (tzw. *multilevel governance*). Działalność Regionalnych Punktów Kontaktowych byłaby cennym uzupełnieniem aktywności powołanego przez MSZ w 2011 Zespołu Roboczego ds. koordynacji wdrażania SUERMB w Polsce. Dotychczas MSZ udało się pozyskać dane Regionalnych Punktów Kontaktowych w 5 województwach.
6. Należy rozważyć oddelegowanie osób kontaktowych w zakresie rybołówstwa oraz biogospodarki, jako Punktów Kontaktowych do Obszaru Tematycznego Biogospodarka (*PA Bioeconomy – agriculture, forestry and fisheries*). Aktualnie jedynym reprezentantem strony polskiej jest przedstawiciel MRiRW.